

Άννα Ιορδανίδου Νεκταρία Κανελλοπούλου Ελευθερία Κοσμά
Βασιλική Κουταβά Παναγιώτης Οικονόμου
Κωνσταντίνος Πατταϊωάννου

Γλώσσα

Λέξεις...
Φράσεις...
Κείμενα

γ' τεύχος

ΣΤ' Δημοτικού

**Γλώσσα Στ' Δημοτικού
Λέξεις... Φράσεις... Κείμενα**

γ' τεύχος

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΡΧΙΚΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ	Άννα Ιορδανίδου , Αναπληρώτρια Καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Πατρών Νεκταρία Κανελλοπούλου , Εκπαιδευτικός Ελευθερία Κοσμά , Εκπαιδευτικός Βασιλική Κουταβά , Εκπαιδευτικός Παναγιώτης Οικονόμου , Εκπαιδευτικός Κωνσταντίνος Παπαϊωάννου , Εκπαιδευτικός
ΚΡΙΤΕΣ-ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ	Βασιλική Τοκατλίδου , Ομότιμη Καθηγήτρια του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Όλγα Μούσιου-Μυλωνά , Σχολική Σύμβουλος Ιωάννης Μπάρτζης , Εκπαιδευτικός
ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ	Γιώργος Πισκοπάνης , Σκίτσογράφος-Εικονογράφος
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ	Παναγιώτα Χατζηθεοχάρους , Φιλολόγος
ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ	Πέτρος Μπερερής , Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Χρήστος Παπαρίζος , Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΟΥ ΥΠΟΕΡΓΟΥ	Χρήστος Παπαρίζος , Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
ΕΞΩΦΥΛΛΟ	Γιώργος Πανουτσόπουλος , Εικαστικός καλλιτέχνης
ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ	ACCESS ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ Α.Ε.

Γ΄ Κ.Π.Σ. / ΕΠΕΑΕΚ II / Ενέργεια 2.2.1 / Κατηγορία Πράξεων 2.2.1.α:
«Αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών και συγγραφή νέων εκπαιδευτικών πακέτων»

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ Μιχάλης Αγ. Παπαδόπουλος Ομότιμος Καθηγητής του Α.Π.Θ. Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου	
Πράξη με τίτλο:	«Συγγραφή νέων βιβλίων και παραγωγή υποστηρικτικού εκπαιδευτικού υλικού με βάση το ΔΕΠΠΣ και τα ΑΠΣ για το Δημοτικό και το Νηπιαγωγείο»
	Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου Γεώργιος Τύπας Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
	Αναπληρωτής Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου Γεώργιος Οικονόμου Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
	Έργο συγχρηματοδοτούμενο 75% από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και 25% από εθνικούς πόρους.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΑΝΕΚΔΟΣΗΣ

Η επανέκδοση του παρόντος βιβλίου πραγματοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών & Εκδόσεων «Διόφαντος» μέσω ψηφιακής μακέτας, η οποία δημιουργήθηκε με χρηματοδότηση από το ΕΣΠΑ / ΕΠ «Εκπαίδευση & Διά Βίου Μάθηση» / Πράξη «ΣΤΗΡΙΖΩ».

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Οι διορθώσεις πραγματοποιήθηκαν κατόπιν έγκρισης του Δ.Σ. του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Άννα Ιορδανίδου Νεκταρία Κανελλοπούλου Ελευθερία Κοσμά
Βασιλική Κουταβά Παναγιώτης Οικονόμου
Κωνσταντίνος Παπαϊωάννου

ΑΝΑΔΟΧΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ:

Η συγγραφή και η επιστημονική επιμέλεια του βιβλίου πραγματοποιήθηκε
υπό την αιγίδα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Γλώσσα Στ' Δημοτικού Λέξεις... Φράσεις... Κείμενα

γ' τεύχος

Περιεχόμενα

ΕΝΟΤΗΤΑ 13 τρόποι ζωής και επαγγέλματα	7
ΕΝΟΤΗΤΑ 14 Πάσχα	25
ΕΝΟΤΗΤΑ 15 κινηματογράφος - θέατρο	37
ΕΝΟΤΗΤΑ 16 μουσεία	57
ΕΝΟΤΗΤΑ 17 πόλεμος και ειρήνη	73

Ενότητα 13

Τρόποι ζωής και επαγγέλματα

Χτίστες

Τραγουδάνε οι χτίστες.
Να χτίζεις μη θαρρείς
που 'ναι να τραγουδάς ένα τραγούδι.
Είναι μια υπόθεση κάπως δύσκολη.
Των οικοδόμων η καρδιά είναι
σαν μια πηλατεία για γιορτές,
λαμποκοπάει,
μα η σκαλωσιά δεν είναι
για γιορτές,
εκεί 'ναι λιάσπη κι άνεμος και χιόνι,
τα χέρια που ματώνουν.
Εκεί δεν είναι πάντα φρέσκο το ψωμί,
πάντα ο καφές ζεστός δεν είναι.
Να χτίζεις μη θαρρείς
που 'ναι να τραγουδάς ένα τραγούδι,
μα είναι λεβέντες όλο πείσμα οι χτίστες,
κι η οικοδομή ανεβαίνει,
μ' έφοδο τον ουρανό κυριεύει,
ψηλά και πιο ψηλά, πάντα ψηλότερα.
Στο πρώτο κιόλας πάτωμα
αράδιασαν τις γλάστρες τα λουλούδια,
και πάνω στα φτερά τους τα πουλιά
τον ήλιο φέρνουνε στο πρώτο μπαλκονάκι...

Ναζίμ Χικμέτ
(μετάφρ. Γιάννης Ρίτσος)

Με τι θα ασχοληθούμε:

- Πώς παίρνουμε πληροφορίες κάνοντας ερωτήσεις
- Πώς μετατρέπουμε τον ευθύ λόγο σε πλάγιο
- Πώς ενώνονται οι προτάσεις μεταξύ τους

Συνέντευξη με τον κύριο Μανόλη

1. Πόσα χρόνια μένετε στην Αντίπαρο, κ. Μανόλη; Με τι ασχολούνταν οι κάτοικοι στο νησί στη δεκαετία του '40 και του '50;

Είμαι 73 χρονών και μένω στο νησί όλη μου τη ζωή. Η μοναδική φορά που άφησα τον τόπο μου είναι όταν έφυγα και γω να κάνω το στρατιωτικό μου.

Οι περισσότεροι τότε ασχολούνταν με τα ζώα και τη γη γιατί ήταν αγρότες. Οι ψαράδες ήταν λίγιοι, πέντε, έξι βάρκες «χταποδιάρικες» είχαμε μόνο. Τώρα κανείς δεν τη θέλει τη γη, γιατί τώρα όλοι τη θάλασσα θέλουν!

Το αλεύρι μας τότε το κάναμε εδώ. Είχαμε και μυλωνάδες. Με τα ζώα μας πηγαίναμε τα κριθάρια και τα σάρια μας και παίρναμε το αλεύρι. Όλοι τότε είχαν δικούς τους φούρνους και έφτιαχναν το δικό τους ψωμί. Οι χασάπηδες έρχονταν μια φορά τον χρόνο, κάθε Πάσχα.

Η ζωή ήταν σκληρή γιατί δεν είχαν όλοι χωράφια, αρκετοί δούλευαν εργάτες σε άλλους, αλλά για να τα βγάλουν πέρα είχαν και ζώα, ό,τι μπορούσε ο καθένας.

Πάντως αυτοί που είχαν κτήματα περνούσαν καλά. Είχαν τα σάρια τωνε, τα κριθάρια τωνε, τα κρασιά τωνε, τις ελιές τωνε, τα κρέατά τωνε, τα τυριά τωνε, δεν υπέφεραν τόσο πολύ όσο οι εργάτες. Το μεροκάματο τότε ήταν 25-30 δραχμές, τόσο είχε και η οκά* το κρέας και τα ψάρια.

* οκά: μονάδα μέτρησης βάρους που αντικαταστάθηκε από το κιλό και ισοδυναμεί με 1.282 γραμμάρια

2. Υπάρχουν κάποια επαγγέλματα που έχουν εξαφανιστεί;

Πιο πολύ έχουν αλλιάξει, παρά εξαφανιστεί. Παλιά είχαμε τα καϊκία που πηγαиноέφερναν τα εμπορεύματα, τώρα έχουμε τα βαπόρια.

Μυλωνάς πια δεν υπάρχει, ούτε και τσαγκάρης που μας έφτιαχνε τα παπούτσια που φορούσαμε. Οι γανωτζήδες* έχουν χαθεί, εδώ και χρόνια.

Τότες εμείς δεν είχαμε νερό, όλοι είχανε το πηγάδι τωνε και είχαμε και τρία μεγάλα πηγάδια σε όλο το χωριό. Από κει παίρναμε νερό που το κουβαλούσαμε με σταμνιά που τα φέρνανε από τη Σίφνο. Πηγαδάδες πια δεν υπάρχουν. Τώρα υπάρχει το γεωτρύπανο.

3. Τι είναι αυτό που σας ενοχλεί σήμερα στον τόπο σας; Τι πιστεύετε ότι σας λείπει;

Παλιά δεν είχαμε τόσους πολλούς τουρίστες. Μάλιστα αυτούς που έρχονταν και πήγαιναν πάνω στο σπήλαιο τους φωνάζαμε «λόνδους» (πλούσιους). «Ήρθανε πάλι οι λόνδοι στο σπήλαιο» λέγαμε. Τώρα όλοι ασχολούνται με τον τουρισμό. Μπαρ, ξενοδοχεία, δωμάτια, σουβενίρ. Πού αγρότης σήμερα! Το καλοκαίρι έρχονται και τον χειμώνα προετοιμαζόμαστε για να τους δεχτούμε. Όλο και περισσότερους περιμένουμε, όλο και περισσότερο χτίζουμε. Όλοι χτίστες γινηκάμε.

Καλό θα ήταν να φτιάξουν και το απέναντι λιμάνι, της Πούντας, για να μπορεί να δένει το φεριμπότ πιο σίγουρα, γιατί έχουμε και τους αέρηδες με τα απαγορευτικά. Η ζωή μας κρέμεται από τα φεριμπότ που μας ενώνουν με την Πάρο, με τα τρόφιμα, τους γιατρούς, με τα πάντα.

συνέντευξη που πήρε μέλος της συγγραφικής ομάδας

1. Διαβάσατε προσεκτικά τη συνέντευξη του κ. Μανόλη Πατέλη; Μπορείτε τώρα να απαντήσετε στις παρακάτω ερωτήσεις:

- α. Ποιες ήταν οι κύριες ασχολίες των κατοίκων στην Αντίπαρο τις δεκαετίες του '50 και του '60;
- β. Ποια είναι η αποκλειστική ασχολία των κατοίκων του νησιού σήμερα;
- γ. Ποια επαγγέλματα από παλιότερες εποχές έχουν εξαφανιστεί, σύμφωνα με τα λόγια του κ. Μανόλη;
- δ. Οι περισσότεροι κάτοικοι του νησιού ασχολούνται σήμερα με τον τουρισμό και τις οικοδομικές εργασίες. Πιστεύετε ότι συνδέονται αυτές οι δυο ασχολίες μεταξύ τους;

* γανωτζήδες: κάλυπταν τα χάλκινα μαγειρικά σκεύη της εποχής με κασσίτερο για να προστατεύονται από τη σκουριά

Συνέντευξη με τον Αντώνη

1. Πόσων χρονών είσαι, Αντώνη;

Είμαι 18 χρονών και πάω στην Γ' Λυκείου. Η Αντίπαρος έχει μόνο δημοτικό και γυμνάσιο και φέτος λειτουργεί και τμήμα Α' Λυκείου. Το σχολείο μου είναι απέναντι, στην Παροικιά της Πάρου. Κάθε πρωί όλα τα παιδιά περνάμε με το φεριμπότ απέναντι στην Πάρο. Μετά παίρνουμε το λεωφορείο και μας πάει στο σχολείο. Τα φεριμπότ δεν μπορούν να περάσουν όταν έχουμε απαγορευτικά, δηλαδή άσχημο καιρό, πολύ αέρα. Χάνουμε το σχολείο. Δε ήλω, ωραία είναι να κάνεις κανά μάθημα, αλλη οι άλλοι προχωρούν και, αν χάσουμε πολλή, μετά είναι δύσκολα...

2. Τι είναι αυτό που σου αρέσει στο χωριό σου; Πώς περνάς τον ελεύθερο χρόνο σου;

Μου αρέσει η σχέση μου με το περιβάλλον, γιατί είναι ήρεμα. Οι βόλτες που κάνουμε εμείς εδώ είναι στις παραλίες και στις εξοχές. Είμαστε πολύ δεμένοι με τη φύση. Ακόμα και το καλοκαίρι που έρχονται τουρίστες, εμείς την ηρεμία μας δεν τη χάνουμε. Δεν είναι όπως στην Αθήνα. Έχουμε άλλους ρυθμούς.

Τώρα τελευταία μάλιστα έχουν αρχίσει να γίνονται και πράγματα για τους νέους, όπως ομάδες ποδοσφαίρου, χορευτικός σύλλογος, λείπουν όμως και άλλα. Λείπει ένα γυμναστήριο, μια λέσχη για μας τους νέους! Να κάνουμε διάφορα πράγματα. Τώρα μόνο τις καφετέριες έχουμε και το ποδόσφαιρο.

Αυτό που δε μου αρέσει είναι που όλοι ασχολούνται με τον τουρισμό και αυτό ίσα ίσα για τους τέσσερις μήνες το καλοκαίρι. Δε νοιάζονται για μας τους ντόπιους.

3. Εσύ πηγαίνεις καθόλου στην Αθήνα;

Πηγαίνω στην Αθήνα γιατί μου αρέσει η νοοτροπία των ανθρώπων. Δεν ασχολούνται μαζί σου συνέχεια και δεν τους νοιάζει η εμφάνισή σου. Μου αρέσει επειδή είναι μεγάλη πόλη και χάνεσαι. Είσαι άγνωστος μεταξύ αγνώστων. Αν θέλεις να δεις κάποιον, τον ειδοποιείς. Έχει τόσα μέρη που δεν τα έχω δει ακόμα. Κάθε φορά ανακαλύπτω και μια καινούργια περιοχή, ανακαλύπτω έναν καινούριο δρόμο. Αυτά εμείς εδώ δεν τα έχουμε, αφού ξέρουμε και το παραμικρό πετραδάκι.

Πώς να χαθείς; Όλοι ξέρουν πού είσαι! Πάντως δε θα ήθελα να μένω στην Αθήνα.

4. Μπορείς να φανταστείς τον εαυτό σου, πώς θα είσαι σε πέντε, έξι χρόνια; Τι έχεις σκεφτεί για το μέλλον σου; Πώς θα ήθελες να γίνουν τα πράγματα;

Εγώ τώρα σκέφτομαι να βρω μια δουλειά ώστε να μείνω στο νησί. Θα ήθελα να γίνω λιμενικός. Από την άλλη όμως δεν μπορώ να με φανταστώ να μένω για όλη μου τη ζωή στο ίδιο μέρος. Θα ήθελα να ζήσω σε μια πόλη αλλά όχι για πάντα. Για κάποια χρόνια μόνο, για να έχω και αυτή την εμπειρία.

Μετά εδώ θέλω να γυρίσω, στην Αντίπαρο. Εδώ μεγάλωσα. Μου αρέσει εδώ. Το πανεπιστήμιο δε με ενδιαφέρει.

συνέντευξη που πήρε μέλος της συγγραφικής ομάδας

2. Διαβάσατε προσεκτικά τη συνέντευξη του Αντώνη; Μπορείτε τώρα να απαντήσετε στις παρακάτω ερωτήσεις:

- α. Μπορείτε να περιγράψετε τι σημαίνει το «απαγορευτικό»; Πώς πιστεύετε ότι νιώθουν οι κάτοικοι του νησιού όταν διακόπτεται η επικοινωνία με την Πάρο;
- β. Ποια πιστεύετε, τελικά, ότι είναι η γνώμη του Αντώνη για την Αθήνα; Του αρέσει και για ποιους λόγους;

3. Τώρα που έχετε απαντήσει σε όλες τις ερωτήσεις, θα μπορούσατε να συγκρίνετε τις απόψεις των δυο προσώπων; Παρακάτω σας προτείνουμε κάποια σημεία από τις δυο συνεντεύξεις που μπορεί να σας βοηθήσουν!

- ➡ Η ηλικία του καθενός και η σχέση του με το νησί του.
- ➡ Τι πιστεύουν και οι δυο για τον τουρισμό στο νησί τους; Υπάρχει κάτι που τους ενοχλεί;
- ➡ Αγαπούν και οι δυο τον τόπο τους; Πώς το καταλαβαίνετε;

Με τη συνέντευξη μπορούμε να ακούσουμε τα λόγια κάποιου όπως ακριβώς τα είπε. Αυτός είναι ο **ευθύς**, ο άμεσος τρόπος.

Μπορούμε όμως να μάθουμε τα λόγια του με τη βοήθεια κάποιου άλλου, τρίτου προσώπου, που μας τα μεταφέρει. Αυτός είναι ο **πλάγιος**, ο έμμεσος τρόπος.

Στον πίνακα που ακολουθεί μπορείτε να δείτε τις αλλαγές που γίνονται στις εγκλίσεις από τον **ευθύ λόγο** στον **πλάγιο** και το αντίστροφο.

Ευθύς λόγος	Πλάγιος λόγος
έγκληση οριστική «Είμαι 18 χρονών»	εξάρτηση από ρήματα όπως <i>μιλάω, απαντάω, γνωρίζω, νομίζω, ρωτάω, απορώ</i> κτλ.
έγκληση υποτακτική «Να μιλήτε, παρακαλώ, πιο αργά»	εξαρτημένη πρόταση Ο Αντώνης απάντησε <u>ότι είναι 18 χρονών</u> .
έγκληση προστακτική «Πες μου τη γνώμη σου»	εξαρτημένη πρόταση Ο Αντώνης παρακάλεσε τη δημοσιογράφο <u>να μιλάει πιο αργά</u> .
	εξαρτημένη πρόταση Η δημοσιογράφος ζήτησε από τον Αντώνη <u>να της πει τη γνώμη του</u> .

4. Στην εφημερίδα του σχολείου σας αποφασίσατε να γράψετε ένα άρθρο με τίτλο «Επαγγέλματα – Τρόποι ζωής». Για τον λόγο αυτό πρέπει να μεταφέρετε την ερώτηση 2 από τη συνέντευξη του κ. Μανόλη Πατέλη στην εφημερίδα στον **πλάγιο λόγο**. Θα ξεκινήσετε έτσι: «Ο κ. Μανόλης στο ερώτημα της δημοσιογράφου απάντησε...»

5. Στο απόσπασμα που ακολουθεί, ο πατέρας με τον γιο του βρίσκονται σε ένα παζάρι στα τέλη του 19ου αιώνα. Για να γίνει πιο ζωντανό το απόσπασμα, θα πρέπει να μεταφέρετε τον **πλάγιο λόγο** σε **ευθύ** κάνοντας τις αλλαγές που χρειάζονται:

...Εγώ, που πρώτη φορά πήγαίνα στην πόλη, ήμουνα όλο μάτια.

Οι άνθρωποι πηγαυοέρχονταν, σπρώχνονταν, φώναζαν. Οι πιο πολλοί ήταν πεζοί. Αυτοί κάναν και τον μεγαλύτερο σαματά. Οι άλλοι, οι πιο πιανούμενοι ας πούμε, πήγαίναν καβάλα στα μουλάρια. Πέρασαν και δυο τρεις άμαξες. Οι αμαξάδες τους μας φώναξαν να κάνουμε στην μπάντα και χτυπούσαν στον αέρα το καμτσίκι τους. Εμείς παραμερίζαμε πασπαλισμένοι από σκόνη.

Ο πατέρας μου είπε ότι εδώ ήταν το Παζάρ Τζαμί. Μου πρότεινε να πουλήσουμε πρώτα αυτά που είχαμε στον ντορβά και μετά να φύγουμε.

Πιάσαμε θέση μπροστά σε μια παράγκα. Σε λίγο βγήκε ο μαγαζάτορας και μας είπε να φύγουμε γιατί του κρύβαμε τη μόστρα. Πήγαμε παραπέρα. Και κει τα ίδια. Ο πατέρας μου αναρωτήθηκε αν υπάρχει κάπου τόπος για μας. Άκουσαν τη φασαρία και οι άλλοι μαγαζάτορες και μας φώναξαν να τραβηχτούμε στην άκρια. Τι να κάνουμε. Τραβηχτήκαμε. Ο πατέρας άπλωσε μια πετσέτα, τοποθέτησε τα χόρτα, έβαλε μπροστά το καλάθι με τ' αυγά και στάθηκε πιο πίσω με την πουλιάδα στα χέρια.

Από πέρα φάνηκε ο χαλβατζής. Αμέσως ο σαλεπιτζής φώναξε δυνατά: «Σαλέπι, ζεστό σαλέπι».

Μαρούλα Κηλιάφα, Ένα δέντρο στην αυλή μας, εκδ. Κέδρος, Αθήνα, 1980

6. Μπορείτε να βρείτε ποιες προτάσεις συνδέουν οι υπογραμμισμένοι σύνδεσμοι και τι είδος σύνδεσης έχουμε (**υποτακτική** ή **παρατακτική**);

«...Πηγαίνω στην Αθήνα γιατί μου αρέσει η νοοτροπία των ανθρώπων. Δεν ασχολούνται μαζί σου συνέχεια και δεν τους νοιάζει η εμφάνισή σου. Μου αρέσει επειδή είναι μεγάλη πόλη και χάνεσαι. Είσαι άγνωστος μεταξύ αγνώστων. Αν θέλεις να δεις κάποιον, τον ειδοποιείς. Έχει τόσα μέρη που δεν τα έχω δει ακόμα. Κάθε φορά ανακαλύπτω και μια καινούρια περιοχή, ανακαλύπτω έναν καινούριο δρόμο. Αυτά εμείς εδώ δεν τα έχουμε, αφού ξέρουμε και το παραμικρό πετραδάκι!»

7. α. Θα μπορούσατε να πάρετε κι εσείς μια συνέντευξη από έναν άνθρωπο της πόλης σας ή του χωριού σας για την εφημερίδα σας; Ετοιμάστε λοιπόν τις ερωτήσεις που θα κάνετε!

Αν θέλτε να μάθετε πώς ήταν η πόλη σας ή το χωριό σας παλιά, θα ρωτήσετε κάποιον μεγαλύτερο. Αν σας ενδιαφέρει το σήμερα, θα μιλήσετε με κάποιον νεότερο.

Ρωτήστε:

- ➡ για την καθημερινή ή για την επαγγελματική τους ζωή
- ➡ για τις συνήθειες των ανθρώπων
- ➡ πώς περνούν τον ελεύθερο χρόνο τους
- ➡ τι τους αρέσει στην πόλη / στο χωριό τους και τι όχι
- ➡ αν θα ήθελαν να αλλάξουν κάτι
- ➡ τι θυμούνται οι παλιότεροι από παλιά και τι έχει αλλάξει σήμερα
- ➡ πώς φαντάζονται οι νεότεροι το μέλλον τους στην πόλη / στο χωριό τους

Αυτές είναι κάποιες ενδεικτικές ερωτήσεις. Εσείς όμως είστε οι δημοσιογράφοι! Μπορείτε να γράψετε όποιες άλλες ερωτήσεις θέλετε.

β. Στην άσκηση 5 αναφέρονται τα επαγγέλματα *σαλεπιτζής* και *χαλβατζής*. Ξέρετε τι ακριβώς έκαναν αυτοί οι άνθρωποι; Υπάρχουν ακόμα αυτά τα επαγγέλματα;

Πάρτε συνεντεύξεις από κάποιους μεγαλύτερους ζητώντας πληροφορίες για άλλα τέτοια επαγγέλματα που έχουν εξαφανιστεί στις μέρες μας και κρατήστε σημειώσεις. Γράψτε ένα άρθρο για την εφημερίδα του σχολείου σας με τίτλο «Επαγγέλματα του παρελθόντος». Φτιάξτε στήλες, γράψτε λίγα λόγια για αυτά τα επαγγέλματα και αναφέρετε με ποια άλλα έχουν αντικατασταθεί.

Με τι θα ασχοληθούμε:

- Με την περιγραφή μιας προσωπικής εμπειρίας
- Με σχηματισμούς επιθέτων όπως στα αρχαία ελληνικά: σε -ων, -ουσα, -ον και -ύς, -εία, -ύ

Επιστήμη με άρωμα γυναίκας

Αν κι έχουν περάσει 102 χρόνια από τότε που η Μαρί Κιουρί τιμήθηκε με το Νόμπελ Φυσικής, οι γυναίκες παλεύουν ακόμα για να κατακτήσουν τη θέση που τους αξίζει στον τομέα της έρευνας. Τον περασμένο μήνα στο Παρίσι απονεμήθηκαν σε πέντε γυναίκες φυσικούς τα βραβεία της ΟΥΝΕΣΚΟ. Πρόκειται για έναν θεσμό που προωθεί και στηρίζει το επιστημονικό έργο γυναικών από κάθε γωνιά του κόσμου, δίνοντάς τους κίνητρα να συνεχίσουν την έρευνα.

Βραβεύονται γυναίκες επιστήμονες από όλες τις ηπείρους. Η Ντομινίκ Λανζβέν, που εκπροσωπεί την Ευρώπη, είναι διευθύντρια ερευνών στο Εθνικό Κέντρο Επιστημονικών Ερευνών της Γαλλίας και καθηγήτρια στο πανεπιστήμιο. «Πέρασαν σχεδόν 40 χρόνια από τότε που πάτησα για πρώτη φορά το πόδι μου σε επιστημονικό εργαστήριο. Όχι μόνο δεν κουράστηκα ποτέ, αλλά το πάθος μου για την έρευνα μεγάλωνε χρόνο με τον χρόνο. Όσο πιο βαθιά μπαίνουμε στο πετσί της αναζήτησης, τόσο πιο πολύ διψάμε να βρούμε τη λύση στα αινίγματα του σύμπαντος και της φύσης» λέει η Λανζβέν.

Η Ζόχρα Μπεν Λάγκνταρ, που εκπροσωπεί την Αφρική, είναι μια εντελώς διαφορετική περίπτωση. Είναι καθηγήτρια Φυσικής στο Πανεπιστήμιο Ελ Μανάρ της Τύνιδας και κέρδισε βραβείο για την ανίχνευση της ρύπανσης. Στην πατρίδα της οι γυναίκες επιστήμονες δεν έχουν

να αντιμετωπίσουν μόνο τις προκαταλήψεις, αλλά και την έλλειψη μέσων και εξοπλισμού στην έρευνα. Αν η Μαρί Κιουρί άνοιξε τον δρόμο στις Ευρωπαίες στις αρχές του περασμένου αιώνα, οι γυναίκες επιστήμονες του αραβικού κόσμου έχουν σήμερα την ίδια αποστολή. Η Μπεν Λάγκνταρ δήλωσε: «Όταν άρχισα να ασχολούμαι με την έρευνα, δεν ένιωθα ότι πρέπει να είμαι άψογη ή να είμαι εξετάσεις για τις ικανότητες του φύλου μου. Αν θέλει να διακριθεί κανείς σε ένα εργαστήριο, πρέπει έτσι κι αλλιώς να είναι τελειομανής. Τώρα πια που διδάσκω στο πανεπιστήμιο, προσπαθώ να στέκομαι στο πλευρό των φοιτητριών όταν αντιμετωπίζουν προβλήματα τέτοιου τύπου, να τις εμπυχώνω. Οι σπουδές σου πρέπει να σου δίνουν χαρά και έμπνευση. Δεν μπορείς να επιτύχεις σε ένα αντικείμενο που δε σε εμπνέει».

Η Μπεν Λάγκνταρ αισθάνεται υπεύθυνη απέναντι στους συμπολίτες της: «Μπορεί στον δυτικό κόσμο οι ερευνητές να έχουν πολλή μέσα στη διάθεσή τους, στην Τυνησία όμως νιώθεις ότι η εργασία σου συμβάλλει ουσιαστικά στην πρόοδο της ίδιας της χώρας. Είχα την ευκαιρία να ζήσω στη Γαλλία, όπου πήγα με υποτροφία. Μόλις η χώρα μου απέκτησε την ανεξαρτησία της, αποφάσισα να γυρίσω πίσω γιατί ήξερα ότι θα ήμουν πιο χρήσιμη. Ήξερα βέβαια ότι θα αντιμετώπιζα μεγάλα προβλήματα. Δεν μπορώ, για παράδειγμα, να ζητάω πανάκριβο εξοπλισμό για το εργαστήριο».

Στην ερώτηση των δημοσιογράφων αν παίζει ρόλο το φύλο, το θρήσκευμα ή η κουλτούρα στην προσωπικότητα και στη δουλειά ενός ερευνητή, η Μπεν Λάκνταρ απαντά: «Μπροστά στην επιστήμη δεν υπάρχουν τέτοιες διαφορές, γιατί υπάρχουν αυστηροί κανόνες που εφαρμόζεις σε κάθε βήμα της έρευνας. Η γνώση είναι για να τη μοιράζεσαι με τους συνανθρώπους σου και η αγωγία να ήσους ένα επιστημονικό πρόβλημα είναι πανανθρώπινη. Όμως πιστεύω ότι δεν παίζει ρόλο αν είσαι μωαμεθανός ή χριστιανός, άνδρας ή γυναίκα, Άραβας ή Ευρωπαίος, αρκεί να είσαι αφοσιωμένος σ' αυτό που κάνεις. Η επιστήμη έχει ανάγκη από άτομα που έχουν πάθος και πείσμα, αντοχή και πίστη, αγάπη για τον άνθρωπο».

περιοδικό «Κ», Η Καθημερινή,
τεύχος 97, 10/4/05 (διασκευή)

1. Διαβάστε προσεκτικά το άρθρο και απαντήστε στις ερωτήσεις:

- α. Ποια είναι τα κεντρικά πρόσωπα και τι κοινό έχουν;
- β. Ποιες δυσκολίες αντιμετωπίζει μια γυναίκα επιστήμονας στην Τυνησία;
- γ. Ποια χαρακτηριστικά πρέπει να διακρίνουν έναν επιστήμονα, σύμφωνα με την Μπεν Λάκνταρ;

2. Στο κείμενο που διαβάσαμε, η Τυνήσια επιστήμονας λέει:

«Πιστεύω ότι δεν παίζει ρόλο αν είσαι μωαμεθανός ή χριστιανός, άνδρας ή γυναίκα, Άραβας ή Ευρωπαίος, αρκεί να είσαι αφοσιωμένος σ' αυτό που κάνεις».

Συμφωνούν με αυτή την άποψη οι μετανάστες που ζουν και εργάζονται στην Ελλάδα;

Αποφασίζετε να πάρετε μια συνέντευξη από μετανάστη.

Συντάξτε ένα ερωτηματολόγιο στο οποίο θα ζητάτε:

- ➡ τα προσωπικά του στοιχεία
- ➡ τον τόπο προέλευσης και τον τόπο παραμονής του
- ➡ τους λόγους για τους οποίους εγκατέλειψε την πατρίδα του
- ➡ τα εμπόδια και τις δυσκολίες που αντιμετώπισε ή αντιμετωπίζει
- ➡ τα συναισθήματα και τις σκέψεις του

Στο τέλος της συνέντευξης προσθέστε τις δικές σας σκέψεις και παρουσιάστε τις συνεντεύξεις στην τάξη για να συζητήσετε τις απόψεις σας με τους συμμαθητές σας.

3. Συμπληρώστε τις φράσεις, βάζοντας τα επίθετα στο σωστό γένος και στη σωστή πτώση:

- Το προσωπικό του νοσοκομείου δεν επαρκεί και δεν μπορούμε να αξιοποιήσουμε τον ..... (υπάρχων, -ουσα, -ον) εξοπλισμό.
- ..... (πρωτεύων, -ουσα, -ον) ανάγκη για τις χώρες του Τρίτου Κόσμου είναι η επίλυση του προβλήματος της φτώχειας, με τη βοήθεια της επιστήμης.
- Οι συνάδελφοι τον επισκέφτηκαν και του ευχήθηκαν ..... (ταχύς, -εία, -ύ) ανάρρωση.
- Οι μετανάστες συχνά εργάζονται σε ..... (βαρύς, -εία, -ύ) και ανθυγιεινά επαγγέλματα.
- Στο πρόσφατο επιστημονικό συνέδριο ακούστηκαν ..... (ενδιαφέρων, -ουσα, -ον) ανακοινώσεις.

4. Βρείτε τις αντωνυμίες του κειμένου και σημειώστε το είδος της καθεμιάς στο τετράδιό σας.

Με τι θα ασχοληθούμε:

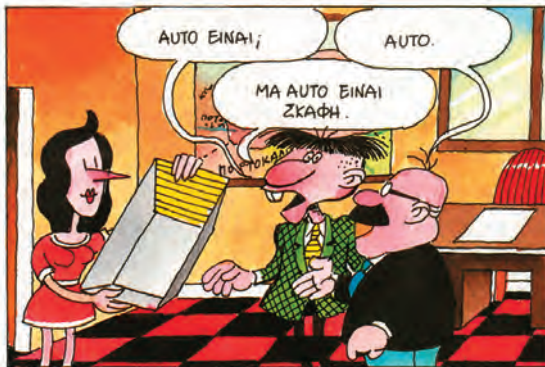
- Πώς φτιάχνουμε μια εικονογραφημένη ιστορία
- Πώς μετατρέπουμε τον ευθύ λόγο σε πλάγιο

«Η ιπτάμενη σκάφη»

Ο Πίκος Απίκος, ρεπόρτερ της εφημερίδας *Τρέχα Γύρευε*, παλιότερα είχε αποκαλύψει όλα τα συναρπαστικά γεγονότα που σημάδεψαν την ιστορία της Φρουτοπίας. Η Φρουτοπία, για όσους δεν το ξέρουν, είναι ο τόπος όπου τα φρούτα κήρυξαν την ανεξαρτησία τους και ορκίστηκαν να μην αφήσουν ποτέ μανάβη πόδι να πατήσει στον τόπο τους.

Ευγένιος Τριβιζάς, Φρουτοπία «Η ιπτάμενη σκάφη», εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 1992

1. Σίγουρα γελάσατε διαβάζοντας την εικονογραφημένη ιστορία. Μπορείτε τώρα να απαντήσετε στις παρακάτω ερωτήσεις;

- α. Ποια είναι η δουλειά του Πίκου Απίκου;
- β. Πώς ονομάζεται η εφημερίδα όπου δουλεύει;
- γ. Πού τον στέλνει ο διευθυντής του για διακοπές;
- δ. Θα κάνει στ' αλήθεια διακοπές;
- ε. Με ποιο μέσο θα ταξιδέψει ο Πίκος Απίκος; Περιγράψτε το.
- στ. Τι πρόβλημα υπάρχει;

2. Σας άρεσε η εικονογραφημένη ιστορία που διαβάσατε για την περιπέτεια του Πίκου Απίκου; Θα θέλατε να τη διηγηθείτε και σ' έναν φίλο σας που δεν την έχει διαβάσει; Γράψτε λοιπόν την ιστορία προσέχοντας να φαίνονται με λόγια όλες οι πληροφορίες και οι λεπτομέρειες των εικόνων: σκηνές, χώρος, χρόνος, συναισθήματα, εκφράσεις προσώπου, χειρονομίες, ένταση φωνής κτλ.

Επίσης, πρέπει να κάνετε τον ευθύ λόγο πλάγιο, εφόσον δε μιλούν για τα ίδια τα πρόσωπα της ιστορίας αλλά μεταφέρετε εσείς τα λόγια τους. Προσέξτε τις αλλαγές που πρέπει να κάνετε από τον ευθύ στον πλάγιο λόγο (αλλαγή προσώπου ή χρόνου κ.ά.).

Για να βοηθηθείτε, βρείτε τα κύρια στοιχεία της ιστορίας:

- ➡️ πού συμβαίνουν όσα μας αφηγείται η ιστορία
- ➡️ ποιος είναι ο βασικός ήρωας και ποια άλλα πρόσωπα παίρνουν μέρος
- ➡️ ποιες είναι οι ενέργειές τους (τι κάνουν)
- ➡️ τι σκέφτονται και τι αισθάνονται

3. Φανταστείτε τη συνέχεια του ταξιδιού του Πίκου Απίκου και συμπληρώστε την εικονογραφημένη ιστορία:

- ➡ πρώτα σκεφτείτε τι μπορεί να έγινε μετά την απογείωση και σε ποια περιπέτεια βρέθηκε (μπορεί να άρχισε καταιγίδα ή μπορεί να τελείωσαν οι μπαταρίες κ.ά.)
- ➡ έπειτα ζωγραφίστε την περιπέτεια του σε τετράγωνα
- ➡ τέλος, βάλτε τα λόγια του ή τις σκέψεις του σε μπαλονάκια (εάν συνάντησε κι άλλους, φτιάξτε διαλόγους)

Μπορείτε να φωτοτυπήσετε τη δουλειά σας και να φτιάξετε ένα βιβλίο με τις εικονογραφημένες ιστορίες της τάξης.

4. Με όσα ξέρετε από το μάθημα της Φυσικής πιστεύετε ότι μπορεί πράγματι να πετάξει η «αεροσκάφη» του Πίκου Απίκου; Αν όχι, γιατί; Εσείς πώς θα τη φτιάχνατε για να πετάξει; Συμβουλευτείτε κάποιο βιβλίο Φυσικής ή την εγκυκλοπαίδεια στο θέμα «πώς πετούν τα αεροπλάνα». Προσθέστε ό,τι είναι απαραίτητο για να πετάξει η «αεροσκάφη» σας. Εξηγήστε σε τι χρησιμεύει οτιδήποτε προσθέσατε. Μπορείτε ακόμη να σχεδιάσετε την «αεροσκάφη» σας και να τη δείξετε στην τάξη.

5. Ο Πίκος Απίκος θα πάει στη Φρουτοπία με «αεροσκάφη». Εσείς χωριστείτε σε ομάδες και βρείτε όσο περισσότερες σύνθετες λέξεις μπορείτε που να έχουν πρώτο συνθετικό τη λέξη αέρα. Όποια ομάδα βρει τις περισσότερες λέξεις σε πέντε λεπτά, αυτή θα είναι και η νικήτρια. (Εάν υπάρχει δυσκολία, χρησιμοποιήστε λεξικό.)

6. Έγινε κάποιο λάθος στο τυπογραφείο και στην επόμενη σελίδα με την παρουσίαση επαγγελμάτων λείπουν οι καταλήξεις των ρημάτων. Συμπληρώστε τες και συζητήστε ποιο επάγγελμα σας αρέσει περισσότερο.

Επαγγέλματα με προοπτική

- Σας αρέσει ν' αναλαμβάν... ευθύνες και να διοικ...; Τότε αυτό είναι το επάγγελμα που σας ταιριάζ... : **Υπεύθυνος Ξενοδοχειακής Διοίκησης και Τροφοδοσίας**. Ο ειδικός Ξενοδοχειακής Διοίκησης φροντίζ... για την άψογη εξυπηρέτηση των πελατών, έρχετ... σε επικοινωνία με ξενοδοχειακά πρακτορεία και συνεργάζετ... με τους υπεύθυνους για τη σωστή οικονομική διαχείριση της επιχείρησης.
- Ο **Τεχνικός Η/Υ** εγκαθιστ..., ενεργοποι... και συντηρ... τις συσκευές εκτύπωσης, σχεδίασης και επικοινωνίας, τους σαρωτές (σκάναερ) κτλ. Ο **τεχνικός Η/Υ** οφείλ... να ενημερώνετ... τακτικά για τις νέες εξελίξεις στον τομέα του. Πρόκειτ... για ένα από τα πιο προσοδοφόρα επαγγέλματα, καθώς ολοένα και περισσότερες επιχειρήσεις αθλά και ιδιώτες εγκαθιστ... υπολογιστές και ζητ... τη βοήθεια ειδικών για τα προγράμματα και τη συντήρησή τους.
- Γίν... **Ηχολήπτης!** Ο χώρος της δισκογραφίας, της τηλεόρασης, του ραδιοφώνου και κάθε είδους μουσικής εκδήλωσης έχ... πάντα ανάγκη από ηχολήπτες. Η δουλειά αυτή χρειάζετ... διαρκή συνεργασία με τον παραγωγό και τον καλλιτέχνη για να επιτευχθ... το καλύτερο αποτέλεσμα. Έπειτα από χρόνια εμπειρίας και επιτυχημένης σταδιοδρομίας, θα μπορ... να στήσ... το δικό σας στούντιο και ν' αναλαμβάν... παραγωγές.
- Γίν... **Γραφίστας Ηλεκτρονικής Σχεδίασης Εντύπου**. Θα σχεδιάζ... σελίδες και εξώφυλλα με χρήση Η/Υ και θα σταδιοδρομήσ... σε εργαστήρια γραφικών τεχνών, διαφημιστικές εταιρείες, εκδοτικούς οίκους, τηλεοπτικούς σταθμούς, τυπογραφεία και αθλού. Αν σας αρέσ... τα κόμικ, η διακόσμηση και το αρχιτεκτονικό σχέδιο, είναι μια καλή ευκαιρία να εκφράσ... τη δημιουργικότητά σας!

Μπορείτε να διαβάσετε από το Ανθολόγιο:

Αντώνης Σαμαράκης, *Σ' ένα συνοριακό σταθμό* (σελ. 67)

Διαβάστε - Δείτε - Ακούστε - Επισκεφτείτε

Κορρέ-Ζωγράφου Κατερίνα, *Άνθρωποι και παραδοσιακά επαγγέλματα στο Αιγαίο*, τόμος I και II, εκδ. Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού, Αθήνα, 2004
 Σακελλαρίου Χάρης, *Μικρός δραπέτης*, εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 2000
 Σαρτσάββας Βασίλης, *Παραδοσιακά επαγγέλματα, ταξίδι στο χτες*, εκδ. Μαηλιάρης-Παιδεία, Θεσσαλονίκη, 2000

Είδαν τα μάτια μου γιορτές, Στέλιος Χαραλαμπίδης, 2000
Μικρός άνθρωπος, Ιμπραΐμ Φορουζές, 1998
Το τσίρκο, Τσάρλι Τσάπλιν, 1928

Τα λουστράκια, σίχοι Ν. Γκάτσος, μουσική Μ. Χατζιδάκις
Σ' αυτόν τον κόσμο, σίχοι Β. Ανδρέου, μουσική Στ. Ξαρχάκος

Λαογραφικό Μουσείο Κομοτηνής, Κομοτηνή
 Λυχνοστάτης, Μουσείο Παραδοσιακής Ζωής και Λαϊκού Πολιτισμού Κρήτης,
 Χερσόνησος, Κρήτη

Διορθώνω το γραπτό μου

Κάθε φορά που γράφω ένα κείμενο το ξαναδιαβάζω. Προσέχω όλα τα παρακάτω και διορθώνω όσα χρειάζονται. (Μπορεί να χρειαστεί να ξαναγράψω κάποια μέρη του κειμένου μου.)

1. Ποιος ήταν ο σκοπός μου; Τον πέτυχα; (Συμβουλευτείτε τα σημεία που προτείνονται για ανάπτυξη στην εκφώνηση της εργασίας παραγωγής γραπτού λόγου κάθε φορά και τους επαναληπτικούς πίνακες στο τέλος της κάθε ενότητας.)
2. Οργάνωσα το γραπτό μου σε παραγράφους;
3. Πώς είναι η ορθογραφία; Χρησιμοποίησα το λεξικό μου;
4. Χρησιμοποίησα σωστά τις τελείες και τα κόμματα;
5. Χρησιμοποίησα πολλές διαφορετικές λέξεις ή έχω επαναλάβει συχνά τις ίδιες λέξεις;
6. Τι μου άρεσε περισσότερο απ' όσα έγραψα;
7. Τι θα μπορούσα να έχω γράψει καλύτερα; Πώς μπορώ να το γράψω τώρα;
8. Τι θα μπορούσα να γράψω ακόμα; Τι θα μπορούσα να αφαιρέσω;
9. Θα καταλάβουν το κείμενο οι συμμαθητές μου;
10. Ποια σημεία θα τους αρέσουν περισσότερο και ποια λιγότερο;
11. Πώς είναι η εμφάνιση του γραπτού μου; Είναι καθαρό και καλογραμμένο; Μπορεί να το διαβάσει κανείς εύκολα;

Ενότητα 14

Πάσχα

Μεγάλη Πέμπτη Σήμερα κρεμάται επί ξύλου

Σήμερα κρεμάται επί ξύλου ο εν ύδασι την γην κρεμάσας. Στέφανον εξ ακανθών περιτίθεται ο των Αγγέλων Βασιλεύς. Ψευδή πορφύραν περιβάλλεται ο περιβάλλων τον ουρανόν εν νεφέλαις. Ράπισμα κατεδέξατο ο εν Ιορδάνη ελευθέρωσας τον Αδάμ. Ήλιος προσηλώθη ο Νυμφίος της Εκκλησίας. Λόγχη εκεντήθη ο Υιός της Παρθένου. Προσκυνούμεν σου τα Πάθη, Χριστέ. Δείξον ημίν και την ένδοξόν σου Ανάστασιν.

Σήμερα κρεμάται πάνω στο ξύλο (του Σταυρού) εκείνος που κρέμασε (κατά τη δημιουργία) τη γη επάνω στα νερά (την περιέβαλε δηλαδή από παντού με τα νερά των θαλασσών). Στεφάνι κατασκευασμένο από αγκάθια φοράει στο κεφάλι ο Βασιλιάς των Αγγέλων. Ψεύτικο βασιλικό ένδυμα ντύνεται αυτός που ντύνει τον ουρανό με τα σύννεφα. Χαστούκι δέχτηκε εκείνος που στον Ιορδάνη ποταμό (αφού βαπτίστηκε από τον Ιωάννη τον Πρόδρομο) ελευθέρωσε τον Αδάμ. Με καρφιά καρφώθηκε (στον Σταυρό) ο Νυμφίος της Εκκλησίας. Με λόγχη τρυπήθηκε (στο πλευρό) ο Υιός της Παρθένου. Προσκυνούμε τα Πάθη σου, Χριστέ. Αξιώσέ μας να δούμε και την ένδοξη Ανάστασή σου.

1. Στον ύμνο αυτό της Μεγάλης Πέμπτης τονίζεται το μαρτύριο του Χριστού μέσα από έντονες αντιθέσεις. Μπορείτε να βρείτε τις αντιθέσεις αυτές;

2. Στον ύμνο γίνεται αναφορά σε μια άλλη μεγάλη γιορτή της ορθοδοξίας. Ποια είναι αυτή η μεγάλη γιορτή και ποια είναι η σημασία της για τους χριστιανούς;

Μεγάλη Παρασκευή Αι γενεαί πάσαι

1. Αι γενεαί πάσαι, ύμνον τη ταφή σου προσφέρουσι, Χριστέ μου.

Όλες οι γενιές (των ανθρώπων) προσφέρουν, Χριστέ μου, ύμνο στην ταφή σου.

2. Ω γλυκύ μου έαρ, γλυκυτόν μου Τέκνον, πού έδου σου το κάλλος;

Ω γλυκιά μου άνοιξη, γλυκυτό μου παιδί, πού βυθίστηκε (και χάθηκε) η ωραιότητά σου;

3. Υιέ Θεού Παντάναξ, Θεέ μου, Πλάστουργέ μου, πώς πάθος κατεδέξω;

Υιέ του Θεού, Βασιλιά των πάντων, Θεέ μου, Δημιουργέ μου, πώς καταδέχτηκες να υποστείς παθήματα;

4. Έρραναν τον τάφον αι μυροφόροι μύρα, λίαν πρωί ελθούσαι.

Οι μυροφόρες, αφού ήρθαν πολύ πρωί, ράντισαν με αρώματα τον τάφο σου.

5. Ιδείν την του Υιού σου Ανάστασιν, Παρθένε, αξιώσον σους δούλους.

Αξίωσε, Παρθένε, εμάς τους δούλους σου να δούμε (και να γιορτάσουμε) την Ανάσταση του Υιού σου.

Η απόδοση των αποσπασμάτων των ύμνων στα νέα ελληνικά και η ερμηνεία τους βασίστηκε στην εργασία *Η Μεγάλη Εβδομάς μετά ερμηνείας* του Αρχιμανδρίτη Επιφανίου Θεοδωρόπουλου, εκδ. της Αποστολικής Διακονίας της Εκκλησίας της Ελλάδος, 2005

1. Στον δεύτερο στίχο του εγκωμίου «Αι γενεαί πάσαι» που ψάλλεται τη Μεγάλη Παρασκευή, η Παναγία μοιρολογώντας τον νεκρό τον αποκαλεί «άνοιξη». Τι σημαίνει η άνοιξη στη φύση; Τι νομίζετε ότι σημαίνει η άνοιξη για τους χριστιανούς; (Σκεφτείτε ότι το Πάσχα το γιορτάζουμε την άνοιξη.)

2. Στον τελευταίο στίχο από τον ύμνο «Σήμερον κρεμάται επί ξύλου...» και στον πέμπτο στίχο από το εγκώμιο «Αι γενεαί πάσαι...» υπάρχει μια προσδοκία. Ποια είναι αυτή και ποια η σημασία της για τους χριστιανούς;

Παιδικό Πάσχα

Το Πάσχα άρχιζε απ' την αυγή του Μεγάλου Σαββάτου και με τέτοιο τρόπο, που αποτελεί μια από τις ζωηρότερες παιδικές μου αναμνήσεις. Ήταν μια γενική κωδωνοκρουσία την ώρα που έψαλλαν στη Μητρόπολη το «Ανάστα ο Θεός». Κατά το ζακυνθινό έθιμο, οι καμπάνες «εχήρευαν» –σώπαιναν– απ' το πρωί της Μεγάλης Πέμπτης. Και δεν ξαναχτυπούσαν, παρά την αυγή του Μεγάλου Σαββάτου. Αλλά όλες μαζί, από μεγάλα και μικρά καμπαναριά, αμέτρητα –καμπάνες μεγάλες, βαρύηχες, πολύβουες, σοβαρές, και καμπάνες μικρές, γλυκόφωνες, γοργές, πεταχτές– μια συναυλία, μια αρμονία αφάνταστη, που τρικούμίζει τον αέρα, ανεβαίνει, κατεβαίνει κι απλώνεται στα πέρατα. Πέφτουν μαζί και πιστολιές, αθλησιασμένα τα σκυλιά τρέχουν κι ουρλιάζουν, κι ακόμα κάνουν κρότους φοβερούς τα πήλινα κανάτια που τα πετούν απ' τα παράθυρα, για να σπάσουν «για το καλό» στις αυλές και στους δρόμους... Ξυπνώ στο κρεβάτι μου... Τι είναι; Α, το «Ανάστα ο Θεός»! Να, κι η μητέρα μου έχει σηκωθεί. «Και του χρόνου!» «Γερός, δυνατός!» Και μου δίνει να δαγκάσω σίδηρο – συνήθως έν' από τα κλειδιά της...

Μ' αυτό το πανδαιμόνιο μαθαίνω πως ο Χριστός αναστήθηκε, θυμόμουν και τα κόκκινα αυγά και το αρνί το ζωντανό και η παιδική ψυχή μου γέμιζε χαρά. Έπειτα γινόταν ψυχία. Στη λειτουργία του Μεγάλου Σαββάτου, που τόσο μ' άρεσε κατόπι, με τα θαυμάσια αναγνώσματα από την Αγία Γραφή –Κοσμογονία, Ιωνάς, Ναβουχοδονόσορ– και με τον υπέροχο ύμνο των Τριών Παίδων, δεν πήγαινα ακόμα. Και περνούσα την ημέρα μου στο σπίτι, κοιτάζοντας τα πασχαλινά ψώνια, που έρχονταν αδιάκοπα, και παίζοντας στο περιβόλι με το λευκόμαλλο αρνάκι, που θα 'ρχόταν ύστερα –τι θλίψη!– ο χασάπης να το σφάξει... Και βράδιαζε και πλάγιαζα νωρίς, για να ξυπνήσω πρωί, όπως θα πάντα. Γιατί εκείνο τον καιρό ακόμα στη Ζάκυνθο, που οι εκκλησιαστικές συνθήκες ήταν διαφορετικές, η Ανάσταση δε γινόταν τα μεσάνυχτα του Σαββάτου. Η αθηναϊκή αυτή συνήθεια, η σύμφωνη άλληλωσε με το «τυπικόν της Μεγάλης Εκκλησίας», του Πατριαρχείου, εισήχθη δέκα χρόνια αργότερα (1884) από τον δεσπότη Λάνα.

Ο προκάτοχός του, ο Κατραμής, έμεινε στα πατροπαράδοτα. Κι η Ανάσταση τότε, σ' όλες τις ζακυνθινές εκκλησίες, γινόταν το πρωί της Κυριακής.

Γρηγόριος Ξενόπουλος, *Παιδικό Πάσχα*,
«Ν. Εστία», τεύχος 592, 15/4/52

1. α. Ποια εποχή γίνονταν όσα περιγράφει ο συγγραφέας;

β. Γιατί οι κάτοικοι της Ζακύνθου πέταγαν πήλινα κανάτια και έδιναν στα παιδιά τους να δαγκώσουν σίδηρο;

γ. Πότε γινόταν η Ανάσταση τότε; Το ίδιο ισχύει και σήμερα;

2. Υπάρχει κάτι που σας κάνει περισσότερο εντύπωση και σας αρέσει τις μέρες του Πάσχα; Γιατί;

3. Εσείς σε ποιο μέρος περνάτε τις ημέρες του Πάσχα; Περιγράψτε τα έθιμα που υπάρχουν στον τόπο όπου πηγαίνετε. Συγκεντρώστε στην τάξη σας όλες αυτές τις περιγραφές και φτιάξτε μια συλλογή που θα περιέχει πασχαλινά έθιμα από όλη την Ελλάδα. Προσθέστε φωτογραφίες.

Το Μοιρολόγι της Παναγίας

Σήμερα μαύρος ουρανός, σήμερα μαύρη μέρα.
Σήμερα όλοι θλίβονται και τα βουνά λυπούνται.

Ο Κύριος ηθέλησε να μπει σε περιβόλι,
να λάβει Δείπνο Μυστικό, για να τον λάβουν όλοι.

Κι η Παναγιά η Δέσποινα καθόταν μοναχή της,
την προσευχή της έκανε για τον μονογενή της.

Κι εκεί που προσευχότανε κι έκανε τις μετάνοιες,
φωνή τής ήρθε εξ ουρανού κι απ' Αρχαγγέλου στόμα:

– Φτάνουν, Κυρά, οι προσευχές! Φτάνουν και οι μετάνοιες!
Τον Γιο σου τον επιάσανε, στη φυλακή τον πάνε.

Σαν κλέφτη τον επιάσανε και σαν ληστή τον πάνε
και στου Πιλάτου τα σκαηιά, εκεί τον τυραννάνε.

Η Παναγιά, σαν τ' άκουσε, έπεσε και λιγώθη.
Πάει η Μάρθα, η Μαγδαληνή και του Προδρόμου η μάνα

και του Ιακώβου η αδερφή κι οι τέσσερις αντάμα.
Σταμνί νερό της ρίξανε, τρία καντάρια μόσχο

και τρία μυροδόσταμο, για νά 'ρθει ο λογισμός της.
Και σαν της ήρθε ο λογισμός και σαν της ήρθε ο νους της,

παίνουν τον δρόμο, το δρομί, στρατί το μονοπάτι.
Το μονοπάτι τούς έβγαλε εις του χαηκιά* την πόρτα.

---

* χαηκιάς: σιδεράς

– Ώρα καλή σου, μάστορα! Τι είναι αυτά, που φτιάχνεις;

– Τρία καρφιά παράγγειλαν οι φίλοι μου οι Ρωμαίοι

μα γω για το χατίρι τους πέντε θε να τους φτιάξω.

Να βάλουν δυο στα χέρια του και τ' άλλα δυο στα πόδια,

το τρίτο, το φαρμακερό μέσα στα σωθικά του,
να τρέξει αίμα και νερό, να λιγωθεί η καρδιά του.

Παίρνουν τον δρόμο, το δρομί, στρατί το μονοπάτι.

Κοιτούν δεξιά, κοιτούν ζερβά, κανένα δε γνωρίζουν,

κοιτούν και δεξιότερα, βλέπουν τον Αϊ-Γιάννη.

– Αϊ μου Γιάννη Πρόδρομε και βαπτιστά του γιου μου,

μην είδες το παιδάκι μου και σε τον δάσκαλό σου;

– Δεν έχω στόμα να σου πω, στόμα να σου μιλήσω.

Δεν έχω χέρι πάλαμο, για να σου τον εδείξω.
– Έχεις και στόμα να μου πεις, στόμα να μου μιλήσεις.

Έχεις και χέρι πάλαμο, για να μου τον εδείξεις.
– Βλέπεις εκείνο τον γυμνό, τον παραπονεμένο,

όπου φορεί πουκάμισο στο αίμα βουτηγμένο;
Βλέπεις εκείνο τον γυμνό τον ανεμομαηλιάρη,

όπου φορεί στην κεφαλή αγκάθινο στεφάνι;
Εκείνος είναι ο γιόκας σου κι εμένα ο δάσκαλός μου.

Η Παναγιά πλησίασε γλυκά και του μιλούσε:
– Για μου, που σ' έχω μοναχό και μοναχό κληωνάρι,

τώρα σε βλέπω στον σταυρό μ' αγκάθινο στεφάνι!
Πού 'ναι γκρεμός να γκρεμιστώ, φωτιά να πάω να πέσω!

Πού 'ναι μαχαίρι δίκοπο, να δώσω στην καρδιά μου!
Δε μου μιλάς, παιδάκι μου, δε μου μιλάς, παιδί μου!

– Σύρε, μάνα, στο σπίτι σου, κάνε την προσευχή σου
και το Μεγάλο Σάββατο καρτέρα το παιδί σου.

Βάλε κρασί μες στο γυαλί κι αφράτο παξιμάδι
και δείξε την υπομονή, για να την κάνουν κι άηλιοι.

δημοτικό τραγούδι

1. α. Το «Μοιρολόγι της Παναγίας» είναι ένα παραδοσιακό δημοτικό τραγούδι. Δύο από τα βασικά χαρακτηριστικά του δημοτικού τραγουδιού είναι τα ερωτήματα που δεν απαντιούνται από κανέναν και οι επαναλήψεις. Μπορείτε να βρείτε σε ποιους στίχους εμφανίζονται;

β. Η γλώσσα στην οποία είναι γραμμένο το τραγούδι είναι διαφορετική από αυτή που μιλάμε συνήθως σήμερα, γιατί έχει γραφτεί σε παλιότερη εποχή. Μπορείτε να βρείτε παραδείγματα ρηματικών και ονοματικών τύπων που δε χρησιμοποιούνται με τον ίδιο τρόπο σήμερα;

2. Η Παναγία σ' αυτό το δημοτικό τραγούδι έχει τέσσερις συναντήσεις με διάφορα πρόσωπα. Μπορείτε να βρείτε σε ποιους στίχους περιγράφονται αυτές οι συναντήσεις και ποια είναι τα πρόσωπα που συναντάει κάθε φορά;

3. α. Στο «Μοιρολόγι της Παναγίας» γίνεται αναφορά σε κάποια από τα γεγονότα της Μεγάλης Εβδομάδας. Ποια είναι αυτά τα γεγονότα και ποιες μέρες της Μεγάλης Εβδομάδας εορτάζονται;

β. Το «Μοιρολόγι της Παναγίας» είναι ένα παραδοσιακό δημοτικό τραγούδι που τραγουδιέται σ' ολόκληρη την Ελλάδα κατά τον στολισμό του Επιταφίου. Συμβαίνει το ίδιο στον τόπο σας; Αν ναι, τραγουδιέται ακριβώς με τα ίδια λόγια; Βρείτε τις διαφορές που μπορεί να υπάρχουν ρωτώντας τους μεγαλύτερους και παρουσιάστε τες στην τάξη σας.

Μπορείτε, αν θέλετε, να επικοινωνήσετε και με σχολεία άλλων περιοχών για να βρείτε και άλλες παραλλαγές.

γ. Εκτός από το «Μοιρολόγι της Παναγίας» υπάρχουν και άλλα παραδοσιακά τραγούδια που ακούγονται τις μέρες της Μεγάλης Εβδομάδας σε διάφορες περιοχές της Ελλάδας. Εσείς γνωρίζετε κάποια από αυτά; Μπορείτε να μάθετε ρωτώντας τους μεγαλύτερούς σας!

Αφού τα συγκεντρώσετε, μπορείτε να τα παρουσιάσετε στην τάξη σας και να φτιάξετε ένα βιβλιαράκι με τα πασχαλινά παραδοσιακά τραγούδια του τόπου σας.

Διπλή γιορτή

Μια χρονιά, όταν ακόμα οι Έλληνες ήταν υπόδουλοι στους Τούρκους, έτυχε να γιορτάσουν την ίδια μέρα οι χριστιανοί τη Λαμπρή τους και οι Τούρκοι το Μπαϊράμι τους. Έτσι έτυχε.

Σε μια γειτονιά της Αθήνας, του Μεγάλου Σαββάτου, αφού οι χριστιανοί έκαναν Ανάσταση και τελείωσε η εκκλησία, η γριά κλησάρισσα* της Αγίας Σωτήρας κλείστηκε μέσα στο κελί της. Διπλοαμπάρωσε την πορτίτσα της κι έβαλε, για καλό και για κακό, από πίσω και το φορτσέρι* της, γεμάτο μ' όλο της το νοικοκυριό, γιατί το τούρκικο ξεφάντωμα μπορούσε να ξεσπάσει πάνω της.

Έξαφνα, χτυπά τρεις φορές η πόρτα: τακ, τακ, τακ. Άλλες τρεις φορές χτύπησε και η καρδιά της κλησάρισσας.

– Αν είσαι χριστιανός να σε πολυχρονά ο Μεγαλοδύναμος. Μα και Τούρκος αν είσαι, πάλι καλώς όρισες, είπε μέσα της.

– Άνοιξε γρήγορα, γειτόνισσα, και μη φοβάσαι, εγώ είμαι.

– Μπα! Εσύ 'σαι γειτόνισσα; Και τι γυρεύεις τέτοιαν ώρα;

Η πορτίτσα του κελιού άνοιξε. Το κατάλευκο γεροντάκι, η κλησάρισσα, καλωσόρισε μια γριά μουσουλήμνα φιλενάδα της, που καθόταν μέσα σ' ένα χάλασμα της γειτονιάς. Η πορτίτσα ξανάκλεισε:

Η μουσουλήμνα μιλάει πρώτη:

– Τώρα που ψύχασε ο κόσμος όλος και οι χαροκόποι τραβήχτηκαν στα σπίτια τους, ήρθε κι εμένα η σειρά μου να γιορτάσω το Μπαϊράμι μου στο τρυπόσπιτό μου μέσα. Έκαμα ν' απλώσω πάνω σε κάτι πέτρες ό,τι μου 'δωκαν οι αγάδες της γειτονιάς και τότε συλλογίστηκα, καημένη γειτόνισσα, κλεισμένη καταμόναχη, στο κελί σου, τέτοια χρονιάρα μέρα που ξημερώνει για σας τους χριστιανούς. Σε ψυχοπόνεσα, τύλιξα πάλι τα φαγιά που είχα μπροστά μου και είπα μέσα μου:

– Φτωχές είμαστε κι οι δύο. Ας πάω να γιορτάσουμε μαζί: αυτή τη Λαμπρή της κι εγώ το Μπαϊράμι μου. Ξεκίνησα λοιπόν και ήρθα.

Κι ακούμπησε το μικρό της δέμα πάνω στο τραπέζι του κελιού.

Σηκώνεται τότε η κλησάρισσα γελαστή και ψάχνει μέσα στην κασέλλα της. Βγάζει ένα κόκκινο αυγό και το δίνει στη μουσουλήμνα.

Το παίρνει εκείνη μ' ευχαρίστηση μεγάλη, σηκώνει το χέρι της ψηλά, το παρατηρεί γύρω γύρω στο φως του λυχναριού με χαρά μικρού παιδιού και το θαυμάζει σαν κάτι σπάνιο και περίφημο πράμα.

Η γριά κλησάρισσα πλησιάζει σιγά σιγά, κάθεται κοντά της κι άξαφνα κάνει τσακ μια και της το σπάζει με το άλλο κόκκινο αυγό, που είχε κρυμμένο στο άλλο της χέρι, ξεκαρδισμένη στα γέλια για το κατόρθωμά της.

Το κελί είναι μισοσκοτεινό. Το λυχνάρι μόλις και φέγγει. Ζυγώνουν κοντά, μάγουλο με μάγουλο τα δυο γεροντικά κεφάλια, κάτασπρο το ένα, κατάμαυρο το άλλο και φιλιούνται...

Δημήτρης Καμπούρογλου, *Αναγνωστικό Ε΄ Δημοτικού*, ΟΕΔΒ, 1979 (διασκευή)

* κλησάρισσα: καντηλιανάφτισσα

* φορτσέρι: μπαούλο, κασέλλα

1. Μπορείτε να φανταστείτε και να περιγράψετε τις δυο γυναίκες καθώς και το δωμάτιο μέσα στο οποίο συναντιούνται;

2. Οι διαφορετικές θρησκείες των δυο γυναικών στάθηκαν εμπόδιο στο να γιορτάσουν και οι δυο μαζί το Πάσχα και το Μπαϊράμι; Τελικά η κατάσταση όπου βρίσκονται τις ενώνει ή τις χωρίζει; Με ποιον τρόπο γίνεται αυτό;

3. Τι σκέφτεστε γι' αυτή την ιστορία; Πώς νιώθετε για όσα συνέβησαν;

4. Το Μπαϊράμι είναι μια μεγάλη μουσουλμανική γιορτή όπως το χριστιανικό Πάσχα. Ξέρετε πώς γιορτάζεται;

Βρείτε πληροφορίες για τη γιορτή αυτή και παρουσιάστε τες στην τάξη.

Μπορείτε να διαβάσετε από το Ανθολόγιο:

Νικηφόρος Βρεττάκος, *Τα γόνατα του Ιησού* (σελ. 170)

Ρωμανός ο Μελωδός, *Η Ανάσταση του Ιησού* (σελ. 173)

Γρηγόρης Ξενόπουλος, *Τα κόκκινα αυγά* (σελ. 175)

Διαβάστε – Δείτε – Ακούστε – Επισκεφτείτε

Δέλτα Πνευλόπη, *Η ζωή του Χριστού*, εκδ. Ύψιλον, Αθήνα, 1991

Οι πιο ωραίες ιστορίες για το Πάσχα (συλλογικό), εκδ. Μίνωας, Αθήνα, 2004

Παπαδιαμάντης Αλέξανδρος, *Πασχαλινά Διηγήματα*, εκδ. Ιωάννου, 2003

Τα παιδιά του κόσμου γιορτάζουν, Δημοσιογραφικός Οργανισμός Λαμπράκη σε συνεργασία με τη UNICEF, Αθήνα, 1999

Μυρίζει Πάσχα – Πίστη, αγάπη και ελπίδα στη Νίσυρο, ντοκιμαντέρ ελληνικής παραγωγής, 1999

Ο Ιησούς από τη Ναζαρέτ, Φράνκο Τζεφινέλι, 1977 (σειρά για την τηλεόραση)

Ο Χιτώνας, Χένρι Κόστερ, 1953

Βυζαντινοί ύμνοι Επιταφίου και Πάσχα, Σύλλογος προς Διάδοσιν της Εθνικής Μουσικής *Ραψωδίες*, μουσική Β. Παπαθανασίου

Εβραϊκό Μουσείο, Νίκης 39, Αθήνα

Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο, Β. Σοφίας 22, Αθήνα

Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού, Λεωφόρος Στρατού 2, Θεσσαλονίκη

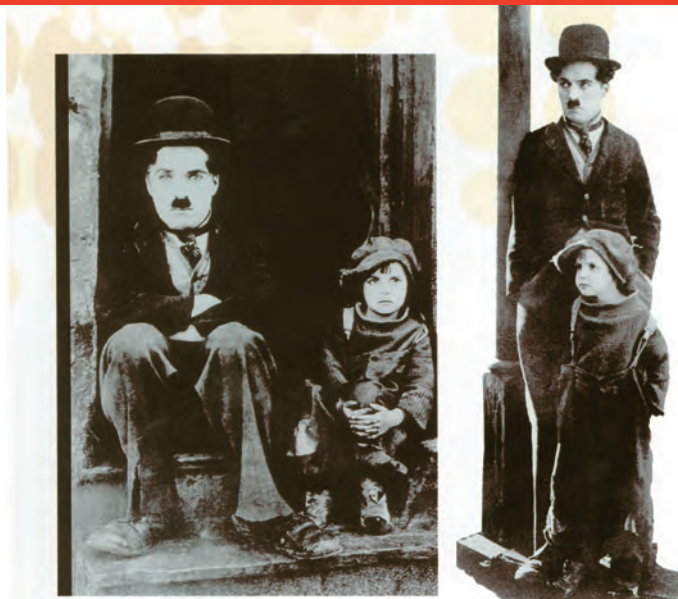
Ενότητα 15

Κινηματογράφος - Θέατρο

Γράμμα στον Τσάρλι Τσάπλιν

...Ε, Τσάρλι Τσάπλιν, παιδικέ μου φίλε,
που 'μοιαζαν τα παπούτσια μας!
Περάσαν
τόσα χρόνια από τότε κι όμως νιώθω
μία ζεστασιά παράξενη, ως να μ' είχες
στα χέρια σου ζεστάνει κάποια νύχτα,
που νιφάδες χιονιού τρύπωναν μέσα
στον κινηματογράφο του χωριού μου
και κρύωνα διπλωμένους στο μακρύ
σάκο μου, με πεσμένα τα μαλλιά
στα μάτια μου, που λάμπαν βλέποντάς σε
σαν του αγριμιού, ολοκάθαρα.

Πού να 'ξερα
πως θα 'μενες εσύ, Τσάρλι, ως το τέλος
ο φίλος μας στον κόσμο, ο καλός θεός,
ο γείτονας του Θεού, ο παραστάτης
σε όλους εμάς, και πως εγώ μία μέρα
με τη φτωχή αλφαβήτα, που εκεί κάτω
στο ταπεινό σχολειό μας με μαθαίνουν,
θα σου 'γραφα ένα γράμμα σαν και
τούτο,
γιομάτο από φιλία και καρδιοχτύπια
για όλο τον κόσμο!

Τσάρλι! Τσάρλι!
Γράφω σ' εσένα για όλους μου τους φίλους,
Τσάρλι Τσάπλιν, καλέ μου ταχυδρόμε,
που πας σ' όλες τις χώρες και χτυπάς
με το διακριτικό σου μπαστούνάκι
των φτωχών τα παράθυρα κι αφήνεις
στο παντζούρι τους πάνω ένα γαρούφαλο,
που με το πλάι το βράδυ, ακροπατώντας,
μπαινείς απ' τις μισάνοιχτες πορτούλες
στον ύπνο των παιδιών, με την ψυχή σου
φορτωμένη παιχνίδια, Τσάρλι, φίλε
των φίλων μου όλων που δεν έχουν φίλους,
που τους πήραν τον ήλιο τ' ουρανού,
που τους πήραν τη χάρη και την πρόνοια,
και που σένα έχουν μόνο ανάμεσά τους
να πηγαίνεις και να 'ρχεσαι, κουνώντας
τα λιοξά σου παπούτσια, διάβασέ τους
την αγάπη μου, Τσάρλι! Ένα λουλουδί
μ' εκατομμύρια φύλλα είναι το γράμμα
που σου στέλνω για όλους. Μοίρασε τους
την ελπίδα μου, Τσάρλι!...

Με τι θα ασχοληθούμε:

- Πώς παρουσιάζουμε και σχολιάζουμε ένα καλλιτεχνικό θέαμα (ταινία) αναλυτικά και περιληπτικά

Ποια ταινία να διαλέξουμε;

Δύσκολοι αποχαιρετισμοί: Ο ΜΠΑΜΠΑΣ ΜΟΥ

Σκηνοθεσία/Σενάριο:
Πέννυ Παναγιωτοπούλου
Σύμβουλος σεναρίου: Jan Fleischer
Φωτογραφία: Δημήτρης Κατσάιτης
Καλλιτεχνική διεύθυνση/Κοστούμια:
Λιλή Κεντάκα
Επιμέλεια σκηνικών: Aurelien Leriche
Μουσική: Σταύρος Σοφιανόπουλος
Κιθάρα: Κωστής Παπαδόπουλος
Ήχος: Νίκος Παπαδημητρίου
Μοντάζ: Petar Marcovic,
Άγγελος Αντωνόπουλος
Μακιγιάζ: Γιάννης Παρούκης
Παραγωγή: Κώστας Λαμπρόπουλος,
Θανάσης Καραθάνος, Γιώργος Λουίζος

της Πέννυ Παναγιωτοπούλου
35 min, Έγχρωμη, 108', Dolby SR

Βραβείο Α' Ανδρικού Ρόλου
Διεθνές Φεστιβάλ
Κινηματογράφου του Λοκάρνο

Παίζουν οι ηθοποιοί
Γιώργος Καραγιάννης
Ιωάννα Τσιριγκούλη
Δέσπω Διαμαντίδου
Στέλιος Μάινας
Χρήστος Στέργιουλου
Χρήστος Μπουγιώτας

Ο Ηλίας, ένα δεκάχρονο αγόρι στα τέλη της δεκαετίας του '60, ξαφνικά χάνει τον πατέρα του. Ο μικρός δεν μπορεί να σηκώσει το βάρος του χωρισμού. Αρνείται να δεχθεί ότι ο πατέρας του έχει πραγματικά πεθάνει και συνεχίζει να συμπεριφέρεται σαν να τον περιμένει να γυρίσει από ένα συνηθισμένο του επαγγελματικό ταξίδι. Είναι απολύτως σίγουρος ότι ο πατέρας του θα γυρίσει πίσω, όπως του έχει υποσχεθεί, ώστε και οι δυο μαζί να παρακολουθήσουν στην τηλεόραση την προσεδάφιση των Αμερικανών στο φεγγάρι για πρώτη φορά. Ο πατέρας δεν μπορεί να κρατήσει την υπόσχεσή του. Η προσελήνωση πραγματοποιείται. Ο άνθρωπος αποχωρίζεται από τον πλανήτη του, τη Γη. Την ίδια στιγμή το μικρό αγόρι αποχωρίζεται τον πατέρα του. Ωριμάζει απότομα. Μια καινούργια εποχή αρχίζει για τον άνθρωπο, αλλά και για τον μικρό Ηλία.

έντυπο του Κέντρου Ελληνικού
Κινηματογράφου (δισκευή)

ΜΙΚΡΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ ★★

MARD-EKOOCHAK. 1998 (Έγχρ.) 80'
Ιρανική ταινία σε σκηνοθεσία Εμπράιμ Φορουζές, με τους Μοχάμαντ Ρέζα Σαφάρι, Μάριαμ Καζεμί. Όταν ο πατέρας του 11 χρονου Μαμάλ δυσκολεύεται να πουλήσει κάρβουνα με και οι τιμές έχουν πέσει, ο Μαμάλ αρχίζει να βοηθάει τον παππού του στην καλλιέργεια ενός κωραφιού για να βοηθήσει την οικογένεια. Όμως πέφτει η απόδοσή του στο σχολείο και η μητέρα του εξοργίζεται.
● ΦΙΛΙΠ 61 (Παρ.-Πέμ.)

ΔΥΣΚΟΛΟΙ ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ: Ο ΜΠΑΜΠΑΣ ΜΟΥ

Έγχρωμη, 108'
Ελληνική ταινία σε σκηνοθεσία Πέννυ Παναγιωτοπούλου, με τους Γ. Καραγιάννη, Ι. Τσιριγκούλη, Δ. Διαμαντίδου, Σ. Μάινα. Ο Ηλίας χάνει ξαφνικά τον πατέρα του, αλλά αρνείται να το δεχτεί. Περιμένει ότι θα γυρίσει και θα παρακολουθήσουν μαζί την προσελήνωση των Αμερικανών στο φεγγάρι, όπως του έχει υποσχεθεί.
Στις αίθουσες από 27 Δεκεμβρίου

ΨΑΧΝΟΝΤΑΣ ΤΟΝ ΝΕΜΟ ★★★

FINDING NEMO. 2003 (Έγχρ.) 104'
Αμερικανική ταινία σε σκηνοθεσία Άντριου Στάντον. Ο Νέμο, ένα τροπικό ψαράκι, ξεφεύγει από τον υπερπροστατευτικό πατέρα του για να καταλήξει στο ενυδρείο ενός οδοντίατρου. Ο πατέρας του, παρέα με την Ντόρι, ένα ψάρι με κενά μνήμης, διασχίζει όλο τον ωκεανό προς αναζήτησή του. Η ωραιότερη ψηφιακή ταινία της συνεργασίας Pixar και Ντίσνεϊ.
● ΑΕΛΛΩ CINEMAX 5+1 ΑΙΘΟΥΣΑ 1 50 (Παρ.-Τρ.), ΑΕΛΛΩ CINEMAX 5+1 ΑΙΘΟΥΣΑ 2 51 (Παρ.-Πέμ.), ΑΕΛΛΩ CINEMAX 5+1 ΑΙΘΟΥΣΑ 3 52 (Παρ.-Πέμ.), ΑΕΛΛΩ CINEMAX 5+1 ΑΙ-

1. Απαντήστε στις παρακάτω ερωτήσεις:

α. Ποια είναι τα βασικά πρόσωπα της ταινίας «Δύσκολοι αποχαιρετισμοί: ο μπαμπάς μου» και τι γνωρίζουμε για το καθένα από αυτά;

β. Ποιο είναι το θέμα της ταινίας;

2. α. Παρατηρήστε πόσο πιο σύντομη είναι η παρουσίαση της ίδιας ταινίας στη δεύτερη στήλη. Αν θέλετε να μάθετε να παρουσιάζετε κι εσείς μια ταινία με πολύ λίγα λόγια, βρείτε ποιες πληροφορίες της πρώτης παρουσίασης υπάρχουν στη δεύτερη στήλη και ποιες όχι και συζητήστε στην τάξη γι' αυτές.

β. Στη δεύτερη στήλη υπάρχουν πολύ σύντομες περιλήψεις για δύο ακόμα ταινίες. Πρόκειται να πάτε με φίλους σας στον κινηματογράφο και θέλετε να τους προτείνετε μία από αυτές. Ποια θα διαλέγατε και γιατί;

3. Στην αναλυτική παρουσίαση της ταινίας διαβάζουμε: «... με πολύ πείσμα συνεχίζει να συμπεριφέρεται...». Συμπληρώστε το κείμενο που ακολουθεί και θυμηθείτε πώς γράφεται κάθε φορά το επίθετο *πολύς, πολλή, πολύ*.

..... θεατές παρακολούθησαν την ταινία «Ψάχνοντας τον Νέμο», αφού ..... είναι και τα προτερήματά της. Πρόκειται πραγματικά για μια ταινία με ..... χιούμορ, που θα σας κάνει να γελάσετε ..... φορές με την ψυχή σας. .... από τους χαρακτήρες θα σας μείνουν αξέχαστοι κι αυτό δεν είναι τυχαίο. Θυμηθείτε ότι η ταινία είναι αποτέλεσμα ..... χρόνων προετοιμασίας!

4. Ρωτήστε τον διπλανό σας ποια ταινία διάλεξε εκείνος, μελετήστε προσεκτικά την **περίληψή** της (στη δεύτερη στήλη) και αφήστε τον να σας την υπαγορεύσει. Μετά του υπαγορεύετε κι εσείς το κείμενάκι της δικής σας ταινίας και διορθώνετε ο ένας το κείμενο του άλλου.

Το καναρινί ποδήλατο

ΕΛΛΑΔΑ, 1999, διάρκεια 90', έγχρωμο

Μια όμορφη, συγκινητική ταινία σε σκηνοθεσία του Δημήτρη Σταύρακα. Μόλις ο Άρνης Σιούτης διορίζεται δάσκαλος στην Στ' Δημοτικού ενός δημοσίου σχολείου της Αθήνας, ανακαλύπτει ότι ένας από τους μαθητές του, ο Λευτέρης Μουρατίδης, είναι σχεδόν αναλφάβητος και απομονωμένος από τους συμμαθητές του. Αποφασισμένος να βοηθήσει το παιδί να βγει από αυτό το αδιέ-

ξοδο, αντιμετωπίζει πολλαπλά εμπόδια: οι συνάδελφοί του είναι ηττοπαθείς και δεν πιστεύουν ότι μπορεί να γίνει κάτι, ο ίδιος ο Λευτέρης δύσπιστος, οι γονείς του δεν είναι πάντα συνεργάσιμοι, η συμπεριφορά των υπόλοιπων παιδιών δεν είναι πάντα φιλική απέναντι στον Λευτέρη. Αλλά η αποφασιστικότητα και η επιμονή του θα τον βοηθήσουν να ξεπεράσει τις δυσκολίες. Την κρίσιμη στιγμή που ο Λευτέρης είναι έτοιμος να τα παρατήσει, ο δάσκαλος βρίσκει τρόπο να τον εμπυκώσει και να τον ενθαρρύνει. Πιστή στην πραγματικότητα η ταινία (βασίζεται άλληλωστε σε αληθινή ιστορία), δεν τελειώνει με «επαίνους». Τονίζει απλώς την εμπιστοσύνη στην αξία των ανθρώπινων σχέσεων και στην αξία της δύναμης της θέλησης. Μια ταινία δοσμένη με αυθεντικότητα και γνήσιο συναίσθημα.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ
Δημήτρης Αλεξανδρής, Γιώργος Χάλαρης,
Νίκος Γεωργάκης, Μάνος Βακούσιος,
Αλεξάνδρα Παντελάκη, Θάνος Γραμμένος

(70) Ο γύρος του κόσμου σε 80 ημέρες

Around the world in 80 days

Του Φρανκ Κοράτσι, με τους Στιβ Κούγκαν, Τζάκι Τσαν, Σεσίλ ντε Φρανς, Άρνολντ Σβαρτσενέγκερ, Τζον Κλιζ.

Ο εκκεντρικός εφευρέτης Φιλίας Φογκ βάζει στοίχημα ότι θα διασχίσει τον κόσμο σε 80 μέρες με μια δική του υπάμενη εφεύρεση.

Στην περιπέτειά του αυτή τον ακολουθούν μια Γαλλίδα ζωγράφος και ένας Κινέζος υπηρέτης, ο οποίος στην πραγματικότητα θέλει να φυγαδεύσει ένα κλεμμένο άγαλμα του Βούδα.

Πολύ ελεύθερη διδασκαλία του ομώνυμου έργου του Ιουλιού Βερν, από το οποίο η ταινία δανείζεται την κεντρική ιδέα.

πρόγραμμα της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς στο πλαίσιο του Διεθνούς Φεστιβάλ Κινηματογράφου Ολυμπίας για παιδιά και νέους (διδασκαλή)

ΣΙΡΚΛΙΝ ΜΙΑ ΕΡΩΤΙΚΗ ΠΟΝΤΙΚΟΪΣΤΟΡΙΑ **
CIRKLINE 2: OST OG KAERLIGHED. 2000 (Έγχρ.) 61'
Δανέζικη ταινία σε σκηνοθεσία Γιάνικ Χάστρουπ. Η Σιρκλίν, το κορίτσι ξωτικό, και οι φίλοι της τα ποινικάκια βοηθούν τη μισότυφλη Σταχτοποντακούλα να γιορτάσει τα γενέθλιά της, σε πείσμα του τυραννικού πατέρα της, ο οποίος την κρατά κλειδωμένη σε μια φάκα. Μαζί με την ταινία προβάλλεται και η σειρά μικρού μήκους «Στη χώρα των πουλιών» με κινούμενα σχέδια του Χάστρουπ που αποτίουν φόρο τιμής στην κλασική τζαζ.
● ΦΙΛΙΠ 61 (Σαβ.-Κυρ.)

(57) Robots

Του Κρις Γουέτς.

Σ' έναν κόσμο που κατοικείται από ρομπότ, ο ιδιοφυής νεαρός Ρόνννεϊ κάνει διάφορα επαναστατικά όνειρα για να καλύτερέψει τη ζωή των ρομποτανθρώπων. Όμως με τα σχέδιά του δεν συμφωνεί ο τυραννικός Μπιγκ Γουέλντ.

Αθηνόραμα magazine Σινεμά, 2004-05

1. Απαντήστε στις παρακάτω ερωτήσεις:

- α. Ποιος είναι ο σκηνοθέτης και ποιοι οι πρωταγωνιστές της ταινίας «Το καναρινί ποδήλατο»;
- β. Πού και πότε γυρίστηκε;
- γ. Πόσο διαρκεί;
- δ. Ποιο είναι το θέμα της;

2. Στην αρχή και στο τέλος της παρουσίασης η ταινία σχολιάζεται με θετικό τρόπο. Πώς ακριβώς γίνεται αυτό; Βρείτε φράσεις μέσα από το κείμενο.

3. α. Μερικοί φίλοι σας έχουν διαφορετικές προτιμήσεις και δεν τους αρέσουν ιδιαίτερα οι κοινωνικές ταινίες, όπως είναι «Το καναρινί ποδήλατο». Ποια από τις τρεις ταινίες που παρουσιάζονται περιληπτικά θα προτεινάτε σε κάποιον που του αρέσουν τα κινούμενα σχέδια, ποια σε κάποιον που του αρέσουν οι περιπέτειες και ποια σε κάποιον που του αρέσουν οι ταινίες φαντασίας;

β. Εκτός από την υπόθεση, ποιες άλλες πληροφορίες αντιλούμε για καθεμιά από τις τρεις ταινίες (π.χ. ηθοποιοί, αίθουσες, μέρες προβολής);

4. Στην παρουσίαση της ταινίας διαβάζουμε ότι «οι συνάδελφοι του δασκάλου είναι ηττοπαθείς». Συμπληρώστε το κείμενο που ακολουθεί και θυμηθείτε την κλίση και την ορθογραφία επιθέτων και ουσιαστικών σε -ης, -ης, -ες.

Σχεδόν ποτέ δεν τσακώνομαι με τους ..... (συγγενής, -ής, -ές) μου. Την τελευταία όμως φορά που είδα τον ξάδερφό μου τον Ηλία, διαφώνησα μαζί του. Για να γίνω πιο .....(σαφής, -ής, -ές), θα σας πω ότι μετά από ..... (συνεχής, -ής, -ές) παράπονα, που μου έκανε γιατί ποτέ δεν είχαμε πάει σινεμά μαζί, πήγαμε να δούμε την ταινία της χρονιάς, το τρίτο και τελευταίο μέρος της τριλογίας «Ο άρχοντας των δαχτυλιδιών». Οι γονείς μου ήνεε ότι πρέπει να είμαστε ..... (επιεικής, -ής, -ές) με τους άλλους, αλλιώς εγώ δεν μπορώ να ξεπεράσω την έκπληξη που ένιωσα όταν τον έβλεπα να κοιμάται σε όλη τη διάρκεια αυτής της καταπληκτικής περιπέτειας.

κείμενο της συγγραφικής ομάδας

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ ★★
BASCHEN-HAYE NAFT. 2001 (Έγχρ.) 90'
Ιρανική ταινία σε σκηνοθεσία **Ιμπραήμ Φορουζές**, με τους: Μιλάντ Ρεζάι, Αζάρ Κοοραβί, Μιλάντ Σαντί, Νασρίν Μπαστάν. **Αν και ο Ισμαήλ ζει με την οικογένειά του σε ένα χωριό δίπλα σε πετρελαιοπαραγωγό περιοχή στο νότιο Ιράν, οι συνθήκες διαβίωσης είναι άθλιες. Ειδικά μετά το κρέος που τους άφησε ο πατέρας του που έφυγε για το Κουβέιτ. Πρέπει όμως να βοηθήσει τη μητέρα του να ορθοποδήσει οικονομικά.**
● ΦΙΛΙΠ 71 (Παρ.-Πέμ.)

ΤΟ ΠΟΛΙΚΟ ΕΞΠΡΕΣ ★★
THE POLAR EXPRESS. 2004 (Έγχρ.) 100'
Αμερικανική ταινία σε σκηνοθεσία **Ρόμπερτ Ζεμέκις**. Ένα αγόρι, που δεν είναι σίγουρο για την ύπαρξη ή όχι του **Αι-Βασίλη**, επιβιβάζεται στο μαγικό **Πολικό Εξπρές** και ταξιδεύει την παραμονή των Χριστουγέννων μέχρι τη χώρα του ήρωα όλων των παιδιών.
● ΑΕΛΛΩ CINEMAX 5+1 ΑΙΘΟΥΣΑ 2 51 (Παρ.-Πέμ.), ΑΕΛΛΩ CINEMAX 5+1 ΑΙΘΟΥΣΑ 4 53 (Σάβ.-Κυρ.), ΑΘΗΝΑΙΟΝ 1

Πίτερ Παν

peter pan

Ο Πίτερ Παν, το αιώνιο παιδί, είναι ο αγαπημένος ήρωας των παραμυθιών των τριών παιδιών της οικογένειας Ντάρλινγκ. Η Γουέντι, ο Τζον και ο Μάικλ όμως, δεν ξέρουν ότι τους περιμένει μια μεγάλη έκπληξη: ο Πίτερ Παν θα τους προσκαλέσει να ταξιδέψουν μαζί του και να γνωρίσουν τη χώρα του Ποτέ, όπου όλοι μένουν πάντα παιδιά! Με τη βοήθεια της νεράιδας Τίνκερμπελ και της μαγικής της σκόνης, θα πετάξουν προς την περιπέτεια της ζωής τους, καθώς ο κακός Κάπταιν Χουκ και οι πειρατές του παραμοεύουν... Το κλασικό βιβλίο του Τζέιμς Μπάρνι που ενέπνευσε πολλούς σκηνοθέτες και γνώρισε αρκετές κινηματογραφικές μεταφορές, στην πιο σύγχρονη εκδοχή του. Μεγάλο στού της ταινίας είναι αναμφίβολα η εκπληκτική δουλειά στον καλλιτεχνικό τομέα και τα απίστευτα εφέ που δημιούργησαν την πιο ρεαλιστική απεικόνιση της Χώρας του Ποτέ, που έχουμε δει ως τώρα. (ΠΡΕΜΙΕΡΑ 26/3)

Tip: Η ταινία αποτέλεσε μια από τις μεγαλύτερες παραγωγές του Χόλιγουντ και ο προϋπολογισμός της ξεπέρασε τα 100.000.000 δολάρια.

Σκηνοθεσία: **ΠΙ ΤΖΕΪ ΧΟΓΚΑΝ**
Πρωταγωνιστούν: **Τζέισον Αιζακς, Τζέρεμι Σάμπερ, Λουτιβίν Σανιέ, Λιν Ρεντγκρέιβ.**

Το παιδί που ήθελε να γίνει αρκούδα

ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΠΟΥ ΗΘΕΛΕ ΝΑ ΓΙΝΕΙ ΑΡΚΟΥΔΑ ★★
DRENGEN DER VILLE GORE DET UMLIGE. 2002 (Έγχρ.) 78'

Δανο-γαλλική ταινία σε σκηνοθεσία **Γιάνικ Χάστρουπ**. Μια πολική αρκούδα, απαρνήγρητη για το χαμό του νεογνού της, ανατρέφει σαν δικό της παιδί το μωρό μιας Εσκιμώας. Κι ενώ οι γονείς του παιδιού το αναζητούν, εκείνο μεγαλώνει νομιζοντας ότι είναι αρκούδακι. Μαγευτικό σαν παραμύθι, λιτό και υπέροχο.

● ΦΙΛΙΠ 61 (Παρ.-Πέμ.)

1. Απαντήστε στις παρακάτω ερωτήσεις:

- α. Ποιοι ηθοποιοί πρωταγωνιστούν στην ταινία «Πίτερ Παν: Επιστροφή στη Χώρα του Ποτέ»;
- β. Γιατί ο Πίτερ Παν και η παρέα του χαίρονται που ταξιδεύουν στη Χώρα του Ποτέ;
- γ. Ποιος ήταν ο προϋπολογισμός της ταινίας;

2. α. Από την εφημερίδα του σχολείου σας σας ζητάνε να παρουσιάσετε μια αγαπημένη σας ταινία ή ένα αγαπημένο σας ηλεκτρονικό παιχνίδι. Η παρουσίαση θα γίνει με δύο τρόπους. Πρώτα πρέπει να γράψετε ένα **αναλυτικό κείμενο**, 150 περίπου λέξεων, όπου οι πληροφορίες που δίνετε θα είναι λεπτομερείς και τα σχόλια που θα τις συνοδεύουν περισσότερα. Δεν είναι καθόλου δύσκολο για σας, αρκεί να θυμηθείτε να:

- ➡ αναφέρετε τον τίτλο, τους συντελεστές (σκηνοθέτη, ηθοποιούς, συνθέτη – αν ξέρετε), τη διάρκεια, τη χώρα προέλευσης της ταινίας και τη χρονιά που προβλήθηκε
- ➡ μιλήσετε για την υπόθεση της ταινίας χωρίς πολλές λεπτομέρειες και χωρίς να αποκαλύψετε το τέλος της, δίνοντας μόνο τις πιο σημαντικές πληροφορίες για τους ήρωες και τις περιπέτειές τους
- ➡ γράψετε στο τέλος ένα πολύ σύντομο σχόλιο, που θα είναι η γνώμη σας για την ταινία, οι προσωπικές σας εντυπώσεις και τα συναισθήματα που σας προκάλεσε

Ύστερα, πρέπει να γράψετε ένα **συνοπτικό κείμενο** με το ίδιο θέμα, 50 περίπου λέξεων, όπως αυτά που βλέπετε για τις ταινίες: «Το πολικό εξπρές», «Τα παιδιά του πετρελαίου» και «Το παιδί που ήθελε να γίνει αρκούδα».

β. Γράψετε ένα κείμενο 200 περίπου λέξεων για να παρουσιάσετε μια κινηματογραφική ταινία που είδατε οι ίδιοι και δε σας άρεσε. Μην ξεχάσετε να δικαιολογήσετε την άποψή σας (γιατί δε σας άρεσε).

3. Διαβάζουμε στο κείμενο του Πίτερ Παν: «*Όμως, δεν ξέρουν ότι τους περιμένει μια μεγάλη έκπληξη*». Ακόμα διαβάζουμε: «*Ο Πίτερ Παν είναι ο αγαπημένος ήρωας των παραμυθιών των τριών παιδιών...*». Όπως ξέρουμε, οι λέξεις αυτές, που είναι συνήθως επίθετα και κλιτές μετοχές, λέγονται **επιθετικοί προσδιορισμοί**.

Στο κείμενο υπάρχουν αρκετοί τέτοιοι προσδιορισμοί. Μπορείτε να τους βρείτε;

4. α. Προσπαθήστε να παραλείψετε όλους τους επιθετικούς προσδιορισμούς του κειμένου και παρατηρήστε τι άλλαξε. Νομίζετε πως έπαιζαν σημαντικό ρόλο στο κείμενο;

β. Παίξτε με τον διπλανό σας «Το παιχνίδι με τους επιθετικούς προσδιορισμούς». Θα πρέπει να εμπλουτίσετε τη σύντομη παρουσίαση της ταινίας «Το πολικό εξπρές» με επιθετικούς προσδιορισμούς, π.χ. «Ένα μικρό δύσπιστο αγόρι, που δεν είναι σίγουρο...». Κερδίζει όποιος βρει τους περισσότερους.

Να κάνετε το ίδιο και με το σύντομο κείμενο της ταινίας «Τα παιδιά του πετρελαίου».

5. Για να δημιουργηθεί η στήλη που βλέπετε στο κείμενο για τον Πίτερ Παν, ο δημοσιογράφος αναγκάστηκε να χωρίσει ορισμένες λέξεις που δε χωρούσαν. Για να εξασκηθείτε ώστε να χωρίζετε κι εσείς τις λέξεις, όταν και όπου χρειάζεται, συλλογήστε τις παρακάτω:

παραμυθιών.....

υπερπροστατευτικός .....

νεράιδα .....

σύγχρονη.....

εκδοχή .....

εκπληκτική.....

καλλιτεχνικό .....

απίστευτα .....

επιρρεπή .....

καινούρια.....

απέκτησε .....

επιστροφή .....

αποκαλυπτικό .....

αιχμαλωτίζεται .....

διευθύνει .....

ασφαλή .....

προϊόν .....

Πάμε σινεμά;

STER CINEMAS

Εμπορικό Κέντρο «Μακεδονία», Πυλαία. Dolby Digital EX, DTS. Τηλ. 2310-469300, 2310-469310. Εναρξη προβολών: Κυρ.: 11.00, υπόλοιπες μέρες 16.00

Αίθουσα 1 Το φελλαντάκι και η μεγάλη παρέα του Γουίνι μεταγλ. 17.10-18.50, Σάββ.-Δευτ.: 12.10-13.50-15.30-17.10-18.50, **Constantine** 20.30-23.00

Αίθουσα 2 Million dollar baby 18.40-21.40-00.30, Σάββ.-Δευτ.: 13.10-15.50-18.40-21.40-00.30

Αίθουσα 3 Ο καρχαρισμάχος μεταγλ. 17.00, Σάββ.-Δευτ.: 11.00-12.50-14.50-17.00, **Το κρυφτό** 19.10-21.20-23.40

Αίθουσα 4 Ψάχνοντας τη χώρα του πατέ 17.20-19.30-21.50-00.10, Σάββ.-Δευτ.: 13.00-15.15-17.20-19.30-21.50-00.10

Αίθουσα 5 Τεσσοσερόνη 16.00, Σάββ.-Δευτ.: 13.40-16.00, **Blueberry** 18.10-20.40-23.10

Αίθουσα 6 Ο τελευταίος κυνηγός 16.30, Σάββ.-Δευτ.: 12.00-14.20-16.30, **Πεθερικά της συμφοράς** 18.30-21.00-23.30

Αίθουσα 7 Ποιος είναι το αφεντικό 16.10, Σάββ.-Δευτ.: 13.35-16.10, **Η πτήση του φοίνικα** 18.25-20.50-23.20

Αίθουσα 8 Υδάτινες ιστορίες 17.40-20.20-22.50, Σάββ.-Δευτ.: 12.40-15.10-17.40-20.20-22.50

● **Αίθουσα 9 Ο καρχαρισμάχος** μεταγλ. 16.05-18.00, Σάββ.-Δευτ.: 11.50-14.05-16.05-18.00, **Το κρυφτό** 19.50-22.10-00.20

● **Αίθουσα 10 Το φελλαντάκι και η μεγάλη παρέα του Γουίνι** μεταγλ. 16.40-18.20, Σάββ.-Δευτ.: 11.20-13.20-15.00-16.40-18.20, **Πεθερικά της συμφοράς** 20.10-22.30

● **Αίθουσα 11 Constantine** 16.35-19.00-21.30-24.00, Σάββ.-Δευτ.: 14.10-16.35-19.00-21.30-24.00

ΤΙΤΑΝΙΑ

Οδός Λαγκαδά 13. Dolby Digital SR, DTS. Τηλ. 2310-520040.

● **Αίθουσα 1 Ο καρχαρισμάχος** μεταγλ. Κυρ.: 11.30-13.30-15.30, **Το κρυφτό** 17.00-18.45-20.45, **Ένα τρυφερό φιλί** 22.30

● **Αίθουσα 2 Το φελλαντάκι και η μεγάλη παρέα του Γουίνι** μεταγλ. 17.45-19.15, Κυρ.: 11.30-13.30-16.00-17.45-19.15, **Πεθερικά της συμφοράς** 20.30-22.45

ΦΑΡΓΚΑΝΗ

Dolby Digital SR, DTS. Τηλ. 2310-213929. **Ο καρχαρισμάχος** μεταγλ. 17.15, **Ατέλειωτοι αρραβώνες** 18.45, **Η θάλασσα μέσα μου** 21.00-23.00

περιοδικό "On-Off", *Ελευθεροτυπία*, τεύχος 106, 13/3/05

1. Μένετε στην περιοχή Πυλαία της Θεσσαλονίκης, είναι Κυριακή πρωί και θέλετε να δείτε μια ταινία κινούμενων σχεδίων μαζί με το μικρό σας αδερφάκι, που δεν ξέρει ακόμα να διαβάξει πολύ γρήγορα. Διαλέγετε από τα προγράμματα προβολών την κατάλληλη ταινία και βρίσκετε, για να ενημερώσετε τους γονείς σας, τη διεύθυνση του κινηματογράφου, την τιμή του εισιτηρίου και την ώρα προβολής. (Σημειώστε ότι οι γονείς σας θέλουν να επιστρέψετε όσο το δυνατόν νωρίτερα και να μην απομακρυνθείτε πολύ από το σπίτι!)

Με τι θα ασχοληθούμε:

- Πώς φτιάχνουμε ενημερωτικά κείμενα για μια εκδήλωση (ανακοίνωση, αφίσα, προσκλήσεις, πρόγραμμα)
- Πότε και πώς χρησιμοποιούμε την παρομοίωση και τη μεταφορά
- Ποιος είναι ο ρόλος των χρονικών προσδιορισμών

Μια σχολική παράσταση στο δάσος

Στο τέλος κάθε σχολικής χρονιάς η Σχολή Θηλέων ανέβαζε μια παράσταση σ' ένα μεγάλο θέατρο της πόλης... Μια αθηθινή θεατρική παράσταση... Έφτιαχναν αθηθινά σκηνικά ή τα έβρισκαν έτοιμα στο θέατρο που νοίκιαζαν, κουρτίνες που κατέβαιναν με ζωγραφισμένο δάσος ή ζωγραφισμένες αρχαίες κολόνες... Έραβαν τα κατάλληλα κουστούμια. Όλοι οι ρόλοι, αντρικοί, γυναικείοι, παίζονταν από κορίτσια. Οι πρόβες γίνονταν στην αίθουσα μουσικής και ρυθμικής, με το πιάνο πάνω στην εξέδρα.

Φέτος θα ανέβαζαν την *Αρπαγή της Περσεφόνης*, άγνωστου συγγραφέα. Έργο με πολλή πρόσωπα, με πολλή κουστούμια. Όμως σε ποιο θέατρο θα δινόταν η παράσταση; Η είδηση έσκασε σαν πυροτέχνημα κι όλοι έμειναν άναυδοι. Η κυρία Ερασμία, η διευθύντρια, είχε μια

Η Άννα Συνοδινού ως Πραξαγόρα στις *Εκκλησιάζουσες* που παρουσίασε το 1993 το Εθνικό Θέατρο.

φαινή ιδέα: να ξεφύγει απ' τον κλειστό χώρο του θεάτρου και, όπως έκαναν οι αρχαίοι ημών πρόγονοι, να παίξουν το έργο στην ύπαιθρο, κάτω απ' το φως των αστεριών!

Όσο πλησίαζε η μέρα της παράστασης, τόσο φούντωνε ο πυρετός. Οι πρόβες έπαιρναν τα μυαλά των κοριτσιών. Πού καιρός ν' ανοίξουν βιβλίο! Θα έπαιζαν θέατρο, αληθινό θέατρο, με προβολείς και θεατές, κι αυτό το χρωστούσαν στην κυρία Ερασμία!

Τρεις ράφτρες είχαν στήσει τις ραπτομηχανές τους στον κοιτώνα κι έραβαν μέρα νύχτα. Τα πέδιλα είχαν γίνει παραγγελία σε υποδηματοποιό. Μια κομμώτρια θα ερχόταν το βράδυ της παράστασης να χτενίσει την Περσεφόνη και τις νύμφες.

Η ατμόσφαιρα στο σχολείο είχε αηλιάξει. Ένας άνεμος ελευθερίας και δημιουργικότητας φυσούσε. Τα λάθη παραβλήπονταν, το πάθος κυριαρχούσε. Οι μαθήτριες στην αυλή πηγαινοέρχονταν μελετώντας τους ρόλους τους. Μετρούσαν με καρδιοχτύπι τις μέρες. Ακόμα πέντε μέρες, ακόμα τέσσερις, τρεις, δύο...

Στη γενική δοκιμή πήγαν όλα καλά, ή σχεδόν καλά. Άηλωστε, η γενική δοκιμή γίνεται για να διορθωθούν οι ατέλειες.

Η Λενιώ-Γανυμήδης φορούσε έναν μεταξωτό πορτοκαλί χιτώνα, κοντό, πάνω από το γόνατο, και τα κατσαρωμένα μαλλιά της τα έζωναν κορδέλες. Η Ζωρζ, με το κοντό σγουρό μαλλί στολισμένο με δάφνινο στεφάνι –δύσκολα θα μπορούσε να κατασκευαστεί το αληθινό καπέλο του Ερμή–, με κίτρινο μεταξωτό χιτώνα, είχε στις φτέρνες κολλημένα τα φτερά του θεού. Η Περσεφόνη κρατούσε στην αγκαλιά της στάχια και το κεφάλι της ήταν στολισμένο με λογιών λογιών λουλούδια. Ο Πλούτων, ψηλός, φορούσε μια μακριά χλαμύδα. Τέλος, όλες οι νύμφες φορούσαν μια ασημένια διπλή κορδέλα στα ξέπλεκα μαλλιά τους.

Όταν ήρθε επιτέλους η βραδιά της παράστασης, όλοι ένιωθαν μεγάλη ένταση. Οι μαθήτριες ανυπομονούσαν – αγωνία, σφίξιμο στο στομάχι. Ένας στραβός λόγος, ένα κόμπιασμα μπορούσαν να τα χαλάσουν όλα. Ο πυρετός ανέβαινε! Νύχτωνε! Ο κόσμος που είχε ακούσει την είδηση –για φαντάσου, θέατρο στο δάσος– είχε τρέξει να πιάσει θέση από νωρίς. Γι' αυτόν τον κόσμο η παράσταση θα ξεκινούσε σε λίγο.

Ζωρζ Σαρή, Ε.Π., εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 1999 (διασκευή)

1. Για ποιους λόγους αυτή η παράσταση ήταν διαφορετική;

2. Πώς αισθάνονταν τα κορίτσια όσο πλησίαζε η μέρα της παράστασης; Γιατί;

3. Η γραπτή ανακοίνωση της διευθύντριας της Σχολής σβήστηκε. Μπορείτε να φανταστείτε το κείμενο που διάβασε όταν ανακοίνωσε στις μαθήτριες τι θα γινόταν στο τέλος της χρονιάς; Ξαναδιαβάστε τις δυο πρώτες παραγράφους του κειμένου και γράψτε όσα ανακοίνωσε, κάνοντας τις απαραίτητες αλλαγές στα πρόσωπα και τους χρόνους:

«Στο τέλος της σχολικής χρονιάς **θα ανεβάσουμε** μια παράσταση...»

4. Βρείτε στο κείμενο τους **χρονικούς προσδιορισμούς** και χρησιμοποιήστε τους σε μία μικρή ιστορία, όπου θα αφηγείστε σύντομα μία δική σας εμπειρία από θεατρική παράσταση.

5. Η **είδηση έσκασε σαν πυροτέχνημα**. Στη φράση αυτή, για να τονίσει η συγγραφέας πόσο ξαφνική και εντυπωσιακή ήταν η είδηση, τη συγκρίνει, δηλαδή την παρομοιάζει με ένα πυροτέχνημα που έχει παρόμοιες ιδιότητες. Κάνει μία **παρομοίωση**.

Συμπληρώστε το νόημα των φράσεων με κατάλληλες δικές σας παρομοιώσεις:

- Αν και ήταν η πρώτη της παράσταση, έπαιζε ήες και .....
- Το χειροκρότημα τον έκανε να πετάει απ' τη χαρά του σαν .....
- Μόλις ανέβηκε στη σκηνή έτρεμε όπως.....
- Μόλις έμαθε πως δε θα είναι πρωταγωνιστής, είδε τα όνειρά του να γκρεμίζονται σαν .....

6. Στο κείμενο υπάρχουν πολλές εκφράσεις με **μεταφορική σημασία**. Θυμηθείτε όσα έχουμε πει για τη μεταφορά στην ενότητα 7 και προσπαθήστε να δώσετε την **κυριολεκτική σημασία** των παρακάτω εκφράσεων:

- Οι πρόβες έπαιρναν τα μυαλά των κοριτσιών .....
- Ένας άνεμος ελευθερίας και δημιουργικότητας φυσούσε .....
- Ένας στραβός λόγος .....
- Μετρούσαν με καρδιοτύπι τις μέρες .....

7. Αντικαταστήστε κάθε υπογραμμισμένη λέξη με μια άλλη με την ίδια σημασία (συνώνυμη):

- Η Σχολή Θηλέων ανέβαζε μια παράσταση .....
- Όλοι έμειναν άναυδοι .....
- Αυτό το χρωστούσαν στην κυρία Ερασμία! .....
- Ένα κόμπιασμα μπορούσε να τα χαλιάσει όλα .....

8. Ένας φίλος σας, γνωστό πειρακτήρι και πνεύμα αντιλογίας, άλληλαξε κάποιες λέξεις του κειμένου που γράψατε για τη σχολική εφημερίδα με τις αντίθετές τους (αντώνυμες). Μπορείτε να τις βρείτε και να τις διορθώσετε; Γράψτε το διορθωμένο κείμενο στο τετράδιό σας.

Η αυλαία σηκώθηκε, η παράσταση τελείωσε και οι ηθοποιοί υποκλήθηκαν στο κοινό που αποδοκίμαζε καθιστό με ζητωκραυγές ενθουσιασμού. Η πηλατεία ήταν άδεια και στα μάτια όλων διέκρινες την απογοήτευση για ό,τι είχαν μόλις παρακοηθούθη. Ο θίασος αναγκάστηκε να μπει στη σκηνή λίγες φορές, για να δεχτεί το κύριο χειροκρότημα του κοινού. Στο τέλος, ο πρωταγωνιστής έφερε στη σκηνή και τον σκηνοθέτη, ο οποίος φανερά ασυγκίνητος ευχαρίστησε τους θεατές για την υποδοχή που του επιφύλαξαν. Ήταν μία καταπληκτική βραδιά και μια από τις πιο αδιάφορες εμπειρίες της ζωής μου.

κείμενο της συγγραφικής ομάδας

9. Η συνέχεια και το τέλος της ιστορίας κρύβουν μια έκπληξη. Χωριστείτε σε δυο ομάδες και δώστε σε μια παράγραφο τη δική σας διαφορετική εξέλιξη της ιστορίας. Σας δίνεται η αρχή κάθε παραγράφου:

Ομάδα Α: Στην αρχή όλα πήγαιναν καταπληκτικά. Ξαφνικά όμως τι συμφορά! .....

.....
.....

Ομάδα Β: Στην αρχή αντιμετωπίσαμε πολλά προβλήματα .....

.....
.....

Ευτυχώς όμως στο τέλος .....

Ανεβάζουμε τη δική μας
παράσταση!

ΕΘΝΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ

Η ΧΩΡΑ ΤΩΝ ΠΟΥΛΙΩΝ

ΑΠΟ ΤΟΥΣ «ΟΡΝΙΘΕΣ» ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗ

Διασκευή-Σκηνοθεσία

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΛΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

Σκηνικά - Κοστούμια

ΑΝΝΑ ΜΑΧΑΙΡΙΑΝΑΚΗ

Μουσική

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΕΚΚΑΣ

Χορογραφία

ΑΝΤΑΝΙΕΛ ΛΟΜΜΕΛ

Φωτισμοί

ΝΙΚΟΣ ΚΑΒΟΥΚΙΔΗΣ

Μουσική Διδασκαλία

ΟΛΥΜΠΙΑ ΚΥΡΙΑΚΑΚΗ

Παίζουν (με σειρά εμφάνισης) οι ηθοποιοί:

ΝΙΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΤΟΣ · ΣΩΤΗΡΗΣ ΤΖΕΒΕΛΕΚΟΣ
ΚΩΣΤΑΣ ΔΑΡΛΑΣΗΣ · ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΛΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ
ΕΛΕΝΗ ΤΣΑΓΚΑΡΑΚΗ · ΣΠΥΡΟΣ ΦΑΣΙΑΝΟΣ
ΕΛΕΝΑ ΑΡΒΑΝΙΤΗ · ΛΙΛΑ ΜΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΥ
ΚΥΡΙΑΚΗ ΡΩΜΑΝΟΥ · ΣΠΥΡΟΣ ΚΩΤΣΟΠΟΥΛΟΣ
ΑΝΤΡΕΑΣ ΒΑΡΟΥΧΑΣ και άλλοι

Πληροφορίες: ΠΑΙΔΙΚΟ ΣΤΕΚΙ

Τηλ.: 210 3301880

Ταμείο: Πανεπιστημίου 48,

τηλ.: 210 3301881 www.n-t.gr

10. Ετοιμάζετε στο σχολείο σας μια **θεατρική παράσταση** με ηθοποιούς και συντελεστές από την τάξη σας και σκηνοθέτη τον δάσκαλό/τη δασκάλα σας. Χρειάζεται λοιπόν να ετοιμάσετε όλα τα **ενημερωτικά κείμενα** για την παράσταση. Χωριστείτε σε ομάδες και ξεκινήστε.

α. Το πρώτο κείμενο είναι μια **ανακοίνωση** για την εφημερίδα του σχολείου σας. Η ανακοίνωση περιέχει τον τίτλο και τον συγγραφέα του έργου και τους συντελεστές της παράστασης (σκηνοθέτη, πρωταγωνιστές, μουσική, σκηνικά, κουστούμια κτλ.). Μην ξεχάσετε να αναφέρετε ποιος διοργανώνει την εκδήλωση, πού και πότε. Η διπλανή αφίσα θα σας βοηθήσει.

β. Θα χρειαστεί όμως και μια **μικρότερη ανακοίνωση**, σαν αγγελία περίπου 30 λέξεων, για να δημοσιευτεί στις καλλιτεχνικές ειδήσεις μιας εφημερίδας. Εκεί φαίνονται μόνο οι πιο βασικές πληροφορίες, όπως βλέπετε και στο παρακάτω παράδειγμα:

➤ **Η παιδική όπερα «Η συνωμοσία των λουκουμάδων»,** βασισμένη στο βιβλίο του Γιώργου Σεφέρη «Ποιήματα με ζωγραφιές σε μικρά παιδιά», παρουσιάζεται αύριο στις 12.00 στον Πολυχώρο «Αθηναΐς» (Καστοριάς 34-36, Βοτανικός, τηλ. 210 3480.000) από τον Σταμάτη Κραουνάκη και τη νεανική ομάδα Σπείρα - Σπείρα. Είσοδος 15 και 10 ευρώ.

γ. Όσο περισσότεροι μάθουν για την παράστασή σας, τόσο μεγαλύτερη επιτυχία θα έχει. Βάλτε τη φαντασία σας να δουλέψει και δημιουργήστε μια **αφίσα** που θα τη δουν και έξω από το σχολείο σας. Πρέπει να αναφέρετε σύντομα όσα χρειάζεται κάποιος για να έρθει στην παράσταση (τίτλος, συγγραφέας, τόπος, χρόνος, ποιος οργανώνει την παράσταση). Επίσης, είναι πολύ σημαντικό να τραβήξετε την προσοχή με το μέγεθος και το είδος των γραμμάτων (τυπογραφικοί χαρακτήρες), με έντονα χρώματα, με δυνατές αντιθέσεις, με εντυπωσιακές εικόνες ή φωτογραφίες και ό,τι άλλο σκεφτείτε. Δείτε το παράδειγμα της σελίδας 50.

Μην ξεχνάτε ότι οι χώροι όπου τοποθετείται μια αφίσα είναι δημόσιοι και με μεγάλη κίνηση και γι' αυτό πρέπει να τραβάει εύκολα την προσοχή.

6. Τώρα χρειάζεται να φτιάξετε τις προσκλήσεις, μια επίσημη για τους δασκάλους και τους γονείς και μια πιο απλή για τους συμμαθητές και τους φίλους σας. Στην πρόσκληση, όπως φαίνεται στο παράδειγμα, αναφέρουμε και πάλι τις βασικές πληροφορίες για την εκδήλωση.

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Σας περιμένουμε την Τετάρτη 15 Ιουνίου και ώρα 11:00 π.μ. στην αίθουσα πολλαπλών χρήσεων του Δημοτικού Σχολείου Αντιπάρου, για να παρακολουθήσετε τη θεατρική παράσταση των μαθητών της Α' τάξης, «Το φαγκρί και το σκουμπρί» του Ευγένιου Τριβιζά.

Είσοδος ΕΛΕΥΘΕΡΗ

Σκηνοθεσία **ΘΩΜΑΣ ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΣ**
 Σκηνικά **ΑΝΤΩΝΗΣ ΔΑΓΚΛΙΔΗΣ**
 Κοστούμια **ΚΛΑΙΡ ΜΠΡΕΪΣΤΟΥΛΑ**
 Μουσική **ΝΙΚΟΣ ΚΥΠΟΥΡΓΟΣ**

(Βασισμένη σε θέματα από την Έκτη συμφωνία του Μπετόβεν)

Φωτισμοί **ΛΕΥΤΕΡΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ**
 Μακιγιάζ **ΕΛΕΝΗ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΥ**

Βοηθός σκηνοθέτη **ΘΑΝΑΣΗΣ ΑΛΕΥΡΑΣ**
 Βοηθός σκηνογράφου **ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ**
 Βοηθός φωτισμού **ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**
 Βοηθός μακιγιάζ **ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΠΑΤΑΛΑ**

Τα πρόσωπα με τη σειρά που εμφανίζονται

Νάα **Κώστας Κορωναίος**
 Λία **Άννα Καλαϊτζίδου**
 Σίμος **Όθων Μπάρτσας**
 Ρουθ **Αγγελική Σταύρου**
 Εύα **Κατερίνα Μαυρογεώργη**
 Χαμ **Δημήτρης Πελιώνης**
 Ζαχαρίας **Θεόδωρος Πετρόπουλος**
 Χακούνι **Χριστέλα Γκιζέλη**

Ε. Τέλος, καλό είναι να μοιράσετε στην είσοδο της εκδήλωσης ένα **πρόγραμμα** σε κάθε επισκέπτη. Έτσι, θα γνωρίζει ακριβώς τι πρόκειται να παρακολουθήσει. Το πρόγραμμα περιέχει τον τίτλο, τον συγγραφέα, το θέμα του έργου και τους συντελεστές της παράστασης. Μην ξεχνάτε ότι το πρόγραμμα είναι το πιο αναλυτικό από τα κείμενα που απλά ενημερώνουν για την παράσταση και μπορεί ακόμα να περιλαμβάνει:

• μια περίληψη της υπόθεσης του έργου

• λίγα λόγια για τον συγγραφέα και τη ζωή του

• φωτογραφίες από την παράσταση ή τις πρόβες

• ευχαριστίες σε όσους σας βοήθησαν στην προετοιμασία

Η «Οικογένεια Νώε» κι εμείς

Ο Δευκαλίων, ο Νώε, ο «Καλός Άνθρωπος της Ταχόμα» και, πολύ παλιότερα, ο ήρωας του έπους του Γκιλγκαμές, μπήκαν με την οικογένειά τους σε μια κιβωτό για να γλιτώσουν απ' τον Κατακλισμό. Έτσι σώθηκαν όλοι τους, αλλά διασώθηκαν και οι ιστορίες τους, σε άπειρες παραλλαγές, που ταξιδεύουν εδώ και χιλιετίες απ' τη μια άκρη της γης στην άλλη. Γιατί, λοιπόν, να μη φτιάξουμε κι εμείς τη δικιά μας παραλλαγή, στη ΜΙΚΡΗ ΠΟΡΤΑ του 1996;

Γράφοντας τη μυθική αλλά και πολύ καθημερινή ιστορία της «Οικογένειας Νώε», βρεθήκαμε αντιμέτωποι με πολύ γνώριμα προβλήματα, αλλά και με παιδικές απορίες που μας απασχολούν ακόμα. Γιατί η φύση, που είναι τόσο σοφή, να φέρνει και καταστροφές; Και γιατί το ένα ζώο να κινδυνεύει από το άλλο, και πολύ περισσότερο τα ζώα από τους ανθρώπους; Γιατί να είναι τόσο δύσκολες οι σχέσεις ανάμεσα σε άντρες και γυναίκες, γονείς και παιδιά, νέους και γέρους, μικρά και μεγαλύτερα αδέρφια; Στο ταξίδι της «Οικογένειας Νώε» όλοι κλονίζονται και πονάνε, αγαπάνε και ζηλεύουν, τσακώνονται και φιλιώνουν, ελπίζουν και απογοητεύονται. Κι αναρωτιούνται για ένα σωρό πράγματα, αλλά σπάνια παίρνουν ικανοποιητικές απαντήσεις.

Στην προσπάθειά τους να επιβιώσουν, οι ήρωές μας ανακαλύπτουν τη δύναμή τους και τις αδυναμίες τους, προπαντός όμως ανακαλύπτουν ότι όλα αυτά που ζήσανε, και τα καλά και τα κακά, ήταν εξίσου πολύτιμα και μοναδικά. Κι ότι στο τέλος του ταξιδιού τους θα τα θυμούνται όλα με τρυφερότητα και χιούμορ, ακόμη και με νوستαλγία.

Μ' αυτή τη διάθεση γράψαμε την ιστορία τους. Ελπίζουμε οι θεατές μας, μικροί και μεγάλοι, βλέποντας την παράσταση, να αναγνωρίσουν στιγμές που έζησαν οι ίδιοι, αλλά και κάτι απ' αυτά που σνειρεύτηκαν όταν πρωτάκουσαν την ιστορία του Νώε και του Κατακλισμού.

ΞΕΝΙΑ ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ
ΘΩΜΑΣ ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΣ

11. Συμπληρώστε τα κενά του κειμένου με όσες από τις παρακάτω λέξεις ταιριάζουν καλύτερα, στον σωστό τύπο τους:

θίασος, ερμηνεύω, αυλαία, υποκρίνομαι, ταξιθέτρια, εξώστης, πηλατεία, ενδυματολόγος, κριτικός, σκηνογράφος, σκηνοθέτης, πρωταγωνίστρια, κορυφαίος, διάσημος, αδέξιος, αποδοκιμάζω, επιδοκιμάζω, σφυρίζω, επιθεώρηση, τραγωδία, κουκλιοθέατρο, πρεμιέρα, αριστουργηματικός, συνθέτης

Όλοι οι ..... των εφημερίδων συμφωνούσαν ότι η παράσταση ήταν ..... και στον ..... συμμετείχαν ..... ηθοποιοί καθώς και η μεγαλύτερη ..... του σύγχρονου ελληνικού θεάτρου. Κλείσαμε εγκαίρως τις θέσεις μας στον ..... γιατί μας αρέσει να παρακολουθούμε από ψηλά.

Όλα ήταν μαγικά! Ο ..... είχε οργανώσει τα πάντα στην εντέλεια, σαν να ήταν πραγματικός μαέστρος. Ο ..... είχε δημιουργήσει μια ολόκληρη πολιτεία πάνω στη σκηνή, ενώ ο ..... ζωντάνευε μια ολόκληρη εποχή μπροστά στα μάτια μας με τα εντυπωσιακά του κουστούμια. Επίσης, ο ..... είχε κάνει καταπληκτική δουλειά: η μουσική «έντυνε» τέλεια την εξέλιξη της υπόθεσης. Κυρίως όμως ήταν οι ηθοποιοί που μας κατέπληξαν: ..... τους ρόλους τους με φυσικότητα και πειστικότητα. Στο τέλος, το κοινό ..... και χειροκροτούσε για ώρα ενθουσιασμένο.

κείμενο της συγγραφικής ομάδας

Επαναληπτικοί πίνακες της ενότητας για να διορθώσω το γραπτό μου

(κοίταξε πρώτα στη σελίδα 24 τον πίνακα: Διορθώνω το γραπτό μου)

Σημειώνω στη δεξιά στήλη του πίνακα ένα + για όσα νομίζω ότι έχω γράψει και ένα - για όσα δεν έχω γράψει. Στη συνέχεια συμπληρώνω όλα όσα λείπουν για να είναι το γραπτό μου πλήρες

1. Πώς φτιάχνουμε ενημερωτικά κείμενα για μια παράσταση (ανακοίνωση, αφίσα, προσκλήσεις, πρόγραμμα)

Γράφουμε:

- Ποιος είναι ο τίτλος (ή και το θέμα) του έργου.
- Ποιος είναι ο συγγραφέας.
- Ποιος διοργανώνει την παράσταση.
- Πού γίνεται.
- Πότε γίνεται.
- Ποιοι είναι οι συντελεστές της παράστασης (σκηνοθέτης, πρωταγωνιστές, υπεύθυνοι για τη μουσική, τα σκηνικά, τα κουστούμια κτλ.).

2. Πώς παρουσιάζουμε και σχολιάζουμε (ή με τη γνώμη μας για) ένα καλλιτεχνικό θέαμα

- Αναφέρουμε τον τίτλο, τους συντελεστές (σκηνοθέτη, ηθοποιούς, συνθέτη), τη διάρκεια, τη χώρα προέλευσης του έργου και τη χρονιά που παρουσιάστηκε.
- Μιλάμε για την υπόθεση του έργου χωρίς πολλές λεπτομέρειες και χωρίς να αποκαλύψουμε το τέλος, δίνοντας μόνο τις πιο σημαντικές πληροφορίες για τους ήρωες και τις περιπέτειές τους.
- Γράφουμε στο τέλος ένα σχόλιο, που θα είναι η γνώμη μας για το έργο, οι προσωπικές μας εντυπώσεις και τα συναισθήματα που μας προκάλεσε.

Μπορείτε να διαβάσετε από το Ανθολόγιο:

Δημήτρης Ποταμίτης, *Τα πουλιά* (σελ. 51)

Διαβάστε - Δείτε - Ακούστε - Επισκεφτείτε

Άλμαγκορ Γκίλα, *Καλοκαιρινές διακοπές με ποπκόρν και λεμονάδα*, μετάφρ. Σ. Κουτσούκαλη, εκδ. Κέδρος, Αθήνα, 2002
Όλιβερ Μάρτιν, *Το μαγικό σινεμά*, μετάφρ. Μ. Τζιαντζή, εκδ. Ερευνητές, Αθήνα, χ.χ.

Σινεμά ο Παράδεισος, Τζουζέπε Τορνατόρε, 1989
Χάρτινα αεροπλανάκια, Φαράντ Μεχρανφάρ, 1997

Ηθοποιός σημαίνει φως, σίχοι και μουσική Μ. Χατζιδάκις
Τα θερινά σινεμά, σίχοι, μουσική Λ. Κηληδόννης

Μουσείο και Κέντρο Μελέτης του Ελληνικού Θεάτρου, Ακαδημίας 50, Αθήνα
Μουσείο Κινηματογράφου, λιμάνι Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη

Ενότητα 16

Μουσεία

Στο μουσείο

Το ακέφαλο άγαλμα στημένο στη μέση της αίθουσας κοιτάζω. Απ' τα πόδια ως τον λαιμό, σπουδάζω τις λεπτομέρειες: το ηυγισμένο

κάπως γόνατο, το τεντωμένο χέρι, τους μους του στήθους. Αιηλάζω θέση και απόσταση. Θαυμάζω στο σύνολο το σώμα. Και προσμένω

από τη μια στιγμή ως την άλλη (της φαντασίας η δύναμη μεγάλη, όταν σε τούτο η τέχνη βοηθεί)

ασύγκριτα προσθέτοντας κάλλη, στη θέση απ' όπου λείπει να φανεί υπέροχο αποηλώνιο το κεφάλι.

Άθως Δημουλιάς

Με τι θα ασχοληθούμε:

- Πώς αφηγούμαστε μια ιστορία
- Πώς ξεχωρίζουμε την ενεργητική και την παθητική σύνταξη
- Ποια ρήματα σχηματίζονται όπως στα αρχαία ελληνικά

Το άγαλμα που κρύωνε

Το μικρό μαρμάρινο αγόρι, το άγαλμα, άφησε σαν προσφυγάκι την πατρίδα του στη Μικρασία και στεγάστηκε στο Αρχαιολογικό Μουσείο της Αθήνας. Από τότε κρύωνε ολοένα, γιατί νοσταλγούσε αθεράπευτα την πατρίδα του στην αντίπερα ακτή του Αιγαίου. Τα πράγματα θ' αλλιάξουν όμως όταν θα βρει δυο φίλους καρδιάς, την κυρία Γαλάτεια, την καθαρίστρια του Μουσείου, και τον μικρό Λάμπη, τον γιο του νυχτοφύλακα. Τα πράγματα θ' αλλιάξουν μ' ένα παράξενο όνειρο. Απ' τ' όνειρο θα φτερουγίσει στο Μουσείο ένα μεγάλο γαλάζιο πουλί που θα τους ταξιδέψει μια νύχτα με πανσέληνο στις χαμένες πατρίδες, στη Μικρασία.

Την τελευταία νύχτα εκείνου του Οκτώβρη ήρθε κι ο Λάμπης, ο μικρός γιος του νυχτοφύλακα.

Πολύ το 'χε μεράκι ο Λάμπης να γινόταν γλύπτης όταν θα μεγάλωνε. Να σκάλιζε, λέει, κι αυτός στο μάρμαρο αγάλματα σαν κι εκείνα στο μεγάλο μουσείο της Αθήνας. Τι όμορφα που είναι τα αρχαία αγάλματα! Και λιαχταρούσε ο Λάμπης να τ' ακουμπήσει με το χέρι του, να τα χαϊδέψει. Όμως όλο «μη» και «μη» τού έλεγαν, «απαγορεύεται να τ' αγγίξεις». Μα το ένιωθε εκείνος πως τ' αρχαία αγάλματα αποζητούσαν αγγγίγματα σαν το δικό του.

Κι αφού τη μέρα οι φύλακες είχαν τα μάτια τετρακόσια, άλλη λύση δεν έμενε: παρακαλούσε τον πατέρα του μήνες και μήνες, «πάρε με μαζί σου μια νύχτα στο μουσείο, πάρε με, πατέρα. Να γίνω γλύπτης θέλω, πατέρα».

Μια, δυο, τρεις, δέκα, απ' τα πολλή τα παρακάλια τελικά του 'κανε το χατίρι.

Σαν μελένιο όνειρο ήταν, και πιο πολύ ακόμη... Μπερδεύτηκε ο Λάμπης μέσα σε πλήθος αγάλματα που σεριανούσαν στις αίθουσες του μουσείου, αργά, νωχελικά, λες κι είχαν μόλις βγει από βαθύ λήθαργο. Γυναίκες και παιδιά και άντρες και θεοί, όλοι ανάκατα, στο βελουδένιο μισοσκοτάδο. Κι ανάμεσά τους να φυσάει, θαρρείς, ένα απαλό αεράκι.

Δεν πίστευε στα μάτια του ο Λάμπης.

«Κοίτα να δεις... Καλά μου το 'λεγε ο πατέρας... τις νύχτες ζωντανεύουν τ' αγάλματα!»

Κι είδε περήφανους θεούς να υποκλίνονται ταπεινά σε ανθρώπους που μοιάζανε θεοί, και παιδιά να 'χουν πάρει στο κατόπι θεούς κρατώντας τους απ' το μακρύ τους ρούχο. Και κοπελιές είδε σαν τα κρύα νερά να προχωρούν ζευγαρωτά με νεαρούς πανέμορφους. Είδε και μοναχικά αγάλματα να στέκονται απόμερα στη γωνιά κι άλλα μαζεμένα σε παρέες να συζητούν, χωρίς όμως ν' ακούγεται μιλιτιά. Έστησε αυτί ο Λάμπης μήπως και πιάσει καμιά λέξη. Μα τίποτα.

Ξαφνικά, μες στη σιωπή των αγαλμάτων, άκουσε ο Λάμπης μια λεπτή φωνίτσα:

– Έι, ψιτ. Σε σένα μιλάω...

Από το βάθος της αίθουσας ερχόταν η φωνή. Τράβηξε κατά κει και μόνο τότε πρόσεξε ένα μικρό αγόρι να στέκεται ακίνητο, σφιχτοτυλιγμένο στην κάπα του, μ' ένα σκυλιάκι αγκαλιά.

Το άγαλμα κρύωνε πολύ, όχι απ' το κρύο, όχι. Ο λόγος ήταν άλλος, πιο βαθύς. Νοσταλγούσε αθεράπευτα τη μακρινή πατρίδα του στη Μικρασία, στην άλλη, την αντίπερα όχθη του Αιγαίου.

– Σίγουρα είσαι ο Λάμπης εσύ!

– Ναι, ο Λάμπης είμαι, ο γιος του νυχτοφύλακα. Μα τ' όνομά μου πού το ξέρεις;

– Σε περίμενα. Είχε δίκιο το γαλάζιο πουλί πως θα 'ρχόσουν. Ήρθες! Καλώς ήρθες!

– Το γαλάζιο πουλί; Ποιο πουλί; έκανε διπλά απορημένος ο Λάμπης.

Και του τα εξήγησε όλα το μικρό προσφυγάκι. Για το γαλάζιο πουλί του 'πε που βγάζει αληθινές τις πιο τρελές επιθυμίες. Του 'πε για την πατρίδα του στη Μικρασία. Και για την κυρία Γαλάτεια του 'πε, που είναι κι αυτή προσφυγοπούλα κι είναι τα μάτια της σαν τα νερά του Αιγαίου.

– Σ' έβλεπα τόση ώρα, Λάμπη, ν' αγγίζεις τ' αγάλματα.

– Ναι. Μια μέρα θέλω να γίνω γλυπτής, προσφυγάκι μου, γι' αυτό.

– Έλα, ακούμπησε κι εμένα, χάιδεψέ με.

– Αλήθεια το λες; Μπορώ; Το θέλεις; έκανε ο Λάμπης και το 'σφιξε όλο πεθυμιά στην αγκαλιά του.

Κι αφού χόρτασε χάρδια το μικρό προσφυγάκι, είπε:

– Να παίξουμε τώρα, Λάμπη;

– Ναι, να παίξουμε. Πρώτη φορά θα παίξω με άγαλμα!

Κι έπαιξαν τρίλιζα, κι έπαιξαν αγαλματάκια ακούνητα, αμίλητα κι αγέλαστα, κι ύστερα κρυφτό. Είχε και μπίλιες πολύχρωμες στην τσέπη του ο Λάμπης και μια σβούρα ξύλινη. Έπαιξαν μπίλιες, έπαιξαν και σβούρα.

Κι αφού χόρτασε παιχνίδι το μικρό προσφυγάκι, είπε:

– Ξέρεις παραμύθια, Λάμπη; Πολύ μ' αρέσουνε τα παραμύθια.

– Ξέρω... Μια φορά κι έναν καιρό...

Εκείνη τη νύχτα έγινε τρισευτυχισμένο το μικρό άγαλμα που κρύωνε.

Χρήστος Μπουλιώτης, *Το άγαλμα που κρύωνε*, εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 2003 (διασκευή)

1. Διαβάστε το κείμενο με προσοχή και απαντήστε στις φράσεις με σωστό (Σ) ή λάθος (Λ).
Στις λάθος φράσεις δώστε προφορικά τις σωστές απαντήσεις.

- α. Ο Λάμπης είναι νυχτοφύλακας σε μουσείο.
- β. Το όνειρο του Λάμπη είναι να γίνει γλύπτης και να χαϊδεύει τα αγάλματα.
- γ. Ο Λάμπης μεταμορφώθηκε σε άγαλμα και μπήκε τη νύχτα στο μουσείο.
- δ. Ο Λάμπης χαϊδεύει τα αγάλματα και εκείνα τον αποφεύγουν.
- ε. Το μικρό προσφυγάκι, το άγαλμα, έγινε φίλος με τον Λάμπη και έπαιζαν όλη τη νύχτα.
- στ. Το μικρό προσφυγάκι νιώθει πολύ μόνο του και το έχει παράπονο που δεν επισκέπτονται κι άλλα παιδιά το μουσείο.

2. Θέλετε να διηγηθείτε σε κάποιον την ιστορία που διαβάσατε με λίγα λόγια, περιληπτικά; Φτιάξτε πρώτα το σχεδιάγραμμα της ιστορίας κι έπειτα γράψτε μια φράση για κάθε μέρος του σχεδιαγράμματος. Τέλος, συνδέστε τις φράσεις μεταξύ τους σε ένα κείμενο, χρησιμοποιώντας συνδέσμους και άλλες λέξεις.

Θυμηθείτε να αναφέρετε:

- ➡ τον ήρωα, τα άλλα πρόσωπα, τον χώρο και τον χρόνο
- ➡ το γεγονός με το οποίο ξεκινάει η περιπέτεια
- ➡ τα γεγονότα ή τις πράξεις που ακολουθούν
- ➡ το τέλος της ιστορίας
- ➡ τι σκέφτονται και τι αισθάνονται τα πρόσωπα για ό,τι συνέβη

3. Δημιουργήστε, με αφορμή το κείμενο, μια **εικονογραφημένη ιστορία**. Ζωγραφίστε για κάθε επεισόδιο εικόνες και γράψτε διαλόγους και λεζάντες. Χρωματίστε την εικονογραφημένη ιστορία σας και δέστε τη σε μικρό βιβλίο για να τη διαβάσουν και οι υπόλοιποι συμμαθητές σας.

4. Γράψτε κι εσείς μια παρόμοια ιστορία. Φανταστείτε ότι ο ήρωας θέλει να γίνει κατασκευαστής παιχνιδιών και μπαίνει τη νύχτα σε κατάστημα παιχνιδιών, όπου ζωντανεύουν τα παιχνίδια αντί τα αγάλματα. Αρχικά φτιάξτε το σχεδιάγραμμα της ιστορίας σας με τέσσερις ως πέντε φράσεις. Έπειτα αναπτύξτε κάθε φράση έτσι ώστε να δημιουργηθούν παράγραφοι, απαντώντας στα ερωτήματα ποιος, πού, πότε, γιατί, πώς κτλ.

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΟΡΙΝΘΟΥ

Οι μόνιμες συλλογές του Μουσείου διαθέτουν πλούσιο λαογραφικό και ιστορικό υλικό. Στη μόνιμη συλλογή του Μουσείου θα βρείτε αγροτικά εργαλεία, είδη οικοσκευής, γυναικείες και αντρικές φορεσιές από πολλές περιοχές της Ελλάδας.

Πέρα από τη μόνιμη συλλογή, το Μουσείο φιλοξενεί κάθε χρόνο και μια περιοδική. Η φετινή αποτελεί φόρο τιμής στους προγόνους μας και συμπίπτει με τον εορτασμό των 180 χρόνων από την έναρξη του Αγώνα του 1821.

ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΡΧΑΙΩΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Το Μουσείο στεγάζεται στο αναπαλαιωμένο κτίριο της Τράπεζας Πειραιώς στη Θεσσαλονίκη που περικλείεται από τις οδούς Μητροπόλεως - Κατούνη - Τσιμισκή. Το Μουσείο ιδρύθηκε το 1997 και στα εκθέματά του συμπεριλαμβάνονται μουσικά όργανα από την κατηγορία των εγχόρδων, όπως λύρα, των κρουστών, όπως κρόταλο, κ.ά.

Εκτός από τα μουσικά όργανα που εκτίθενται στους χώρους του Μουσείου δημιουργήθηκε μια κινητή έκθεση. Σκοπός της είναι η μεταφορά της σε διάφορους νομούς της Ελλάδας και το εξωτερικό για να ενημερωθούν οι νέοι της χώρας μας.

Στο πρώτο άρθρο, ο δημοσιογράφος χρησιμοποιεί **ενεργητική σύνταξη**, για να προσέξουμε κυρίως **αυτόν που ενεργεί (το υποκείμενο)** (π.χ. *Στη μόνιμη συλλογή του Μουσείου θα βρείτε αγροτικά εργαλεία*), ενώ στο δεύτερο άρθρο χρησιμοποιεί **παθητική σύνταξη** για να προσέξουμε όχι αυτόν που ενεργεί αλλά **το γεγονός** (π.χ. *Το Μουσείο ιδρύθηκε το 1997 και στα εκθέματά του συμπεριλαμβάνονται μουσικά όργανα*). Τις περισσότερες φορές στην παθητική σύνταξη δεν αναφέρεται αυτός που ενεργεί ή άλλες φορές εννοείται. Όταν αναφέρεται αυτός που ενεργεί, τότε έχουμε το **ποιητικό αίτιο**, δηλαδή τη φράση που αρχίζει με την πρόθεση *από* (π.χ. *Μια κινητή έκθεση δημιουργήθηκε από τους υπεύθυνους του Μουσείου*).

5. Θέλετε να κάνετε πιο επίσημο το πρώτο άρθρο για να το δημοσιεύσετε στην εφημερίδα του σχολείου σας. Για να το πετύχετε, ξαναγράψτε το μεταφέροντάς το στην παθητική σύνταξη, όπου αυτό είναι δυνατό. Τι άλλαξε και τι παρέμεινε ίδιο;

6. Ένα από τα δύο ρήματα που προτείνονται είναι σωστό. Βρείτε ποιο:

Μία μεγάλη έκθεση με πίνακες που **εισήχθησαν** **εισήχθησαν** από το εξωτερικό

ελήφθηκε **έλαβε** χώρα στο Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης Γουλιανδρή, στην Άνδρο.

Οι πίνακες που **αναδείχθηκαν** **αναδείχτησαν** ήταν του Πικάσο και το θέμα τους είχε σχέση με την ελληνική

μυθολογία. **Ελήφθησαν** **Ελάβηκαν** αυστηρά μέτρα προστασίας, για την αποφυγή ατυχημάτων και φθορών.

Η προσπάθεια που **καταβλήθηκε** **καταβλήθηκε** από τους υπεύθυνους ήταν μεγάλη. Η έκθεση

υπερβήκε **υπερέβη** τις προσδοκίες των επισκεπτών και άφησε καλές εντυπώσεις.

Με τι θα ασχοληθούμε:

- Πώς κάνουμε έναν απολογισμό (για όσα είδαμε, ακούσαμε, μάθαμε και αισθανθήκαμε) μετά από επίσκεψη σε κάποιο χώρο

Μουσείο Αφής

Πηγαίνοντας στο Μουσείο Αφής του Φάρου Τυφλών στην Καλλιθέα δεν ήξερα τι να περιμένω, εκτός του ότι προφανώς δε θα υπήρχε πουθενά η ταμπέλα «Μην αγγίζετε», που συνετίζει το κοινό στους περισσότερους, αν όχι σε όλους, τους μουσειακούς χώρους.

Η πρώτη μου εντύπωση από τον χώρο είναι ότι θα μπορούσε κάλλιστα να είναι ένα οποιοδήποτε αρχαιολογικό μουσείο. Μοναδική διαφορά οι ταμπέλες των εκθεμάτων που, πάνω από την κλασική ευδιάκριτη γραφή, καλύπτονται από διαφάνειες «χτυπημένες» με την ανάγλυφη γραφή Μπράιγ.

Την ξενάγηση αναλαμβάνει η τυφλή διευθύντρια του μουσείου, η κυρία Δήμητρα Ασιδέρη. Στο γραφείο της, στο κεντρικό κτίριο του Φάρου, μου μιλάει για την ιστορία του Μουσείου: «Το Μουσείο Αφής δημιουργήθηκε το 1984, με το σκεπτικό ότι στα άλλα μουσεία της χώρας οι τυφλοί –όπως και όλοι οι επισκέπτες– δεν επιτρέπεται να αγγίζουν τίποτα. Είναι ένα από τα 4-5 μουσεία του είδους σε όλο τον κόσμο.

Το Μουσείο επιφυλάσσει στους επισκέπτες πολλές εκπλήξεις. Στον πάνω όροφο, για παράδειγμα, μια μακέτα της Ακρόπολης, προσφορά της Ένωσης Φίλων της Ακρόπολης, με κάνει να συνειδητοποιήσω ότι ένας τυφλός δε θα μπορούσε διαφορετικά να έχει αντίληψη για ένα από τα πιο φημισμένα μνημεία του κόσμου. Η κυρία Ασιδέρη μου επισημαίνει ότι στους στόχους του μουσείου περιλαμβάνεται ακριβώς και η ευαισθητοποίηση σε θέματα τυφλότητας: «Πριν από τους σεισμούς είχαμε ένα πρόγραμμα με τίτλο “Ψηλαφίζοντας τα αρχαία χρόνια”, στο οποίο συμμετείχαν παιδιά από 11 μέχρι 15 χρονών, βλέποντα και τυφλά. Ένας εκπαιδευτής έδινε στα παιδιά μάσκες και μπαστούνια και τα ευαισθητοποιούσε στο τι σημαίνει για κάποιον να είναι τυφλός, πώς κινείται και πώς είναι δυνατόν να αντιληφθεί τη γλυπτική τέχνη με την αφή. Ήταν ένα πρόγραμμα πάρα πολύ ωραίο και φιλοδοξούμε να το ξεκινήσουμε ξανά».

Στο κυλικείο του Φάρου 10-15 άτομα κάθονται μοιρασμένα σε παρέες, ανάμεσά τους κάποιοι που περιμένουν τη διευθύντρια να τους ξεναγήσει στο Μουσείο. Αποφασίζω να τους ακολουθήσω και πιάνουμε κουβέντα. «Έχετε ξαναδεί το Μουσείο ή είναι η πρώτη φορά;» ρωτώ κι αμέσως διευκρινίζω δαγκωμένος: «Εννοώ αν έχετε ξαναπάει». «Καλά το είπες!» μου λίνει η Γωγώ Ρουκουτάκη, που, όπως θα μάθω αργότερα, είναι τυφλή εκ γενετής. «Εγώ, όταν βλέπω τηλεόραση, λένω “βλέπω”, δε λένω ποτέ “ακούω”».

Κλείνω τα μάτια και προσπαθώ να «δω» με τα χέρια ένα άγαλμα. Δεν τα καταφέρνω καλά – και δεν είμαι ο μόνος!

Αυτή τη φορά η περιήγηση ξεκινάει από τον κάτω όροφο, από το λεγόμενο Βυζαντινό, ένα δωμάτιο διαμορφωμένο σαν παρεκκλήσι, με ξυλόγλυπτο τέμπλο, Αγία Τράπεζα και πλήρη εξοπλισμό.

Στις πάνω αίθουσες διασκορπίζονται και αγγίζουν για να δουν εκθέματα από τους προϊστορικούς χρόνους, με συλλογές κυκλαδικού, μινωικού και μυκηναϊκού πολιτισμού, μέχρι την κλασική εποχή και τους ελληνιστικούς χρόνους.

«Προσπαθούμε να έχουμε συνεργασία με τα υπόλοιπα μουσεία της χώρας» προσθέτει η κυρία Ασιδέρη «κι έχουμε πάει πολλές φορές σε συνέδρια για να πούμε τις απόψεις μας και να γνωρίσουμε τους ανθρώπους που εργάζονται σε αυτά. Συχνά μάς ρωτούν τι θα μπορούσε να γίνει, ούτως ώστε στα εκπαιδευτικά τους προγράμματα να συμμετέχουν τυφλοί. Εμείς απαντάμε ότι είναι καλό να υπάρχει μια αίθουσα όπου οι προθήκες να ανοίγονται. Με αυτό τον τρόπο, οι τυφλοί θα μπορούν να αγγίζουν, αν όχι τα ίδια τα εκθέματα, τουλάχιστον αντίγραφά τους, ή αυθεντικά αντικείμενα που πλεονάζουν στις αποθήκες. Ακόμη δεν έχει γίνει κάτι τέτοιο, δείχνουνε πάντως καλή διάθεση».

Φάρος Τυφλών της Ελλάδος, Μουσείο Αφής, Αθηνάς 17 και Δοϊράνης 198 (τέρμα Λ. Συγγρού), 176 73 Καλλιθέα, τηλ.: 210 9415222, φαξ: 210 9415271, e-mail: fte@otenet.gr - www.faros.org.gr

περιοδικό «Ε», *Ελευθεροτυπία*, τεύχος 689, Ιούνιος 2004 (διασκευή)

1. Προσπαθήστε να βρείτε στο παραπάνω άρθρο τις φράσεις που δίνουν τις ακόλουθες πληροφορίες:

- α. Πώς ονομάζεται το μουσείο;
- β. Πού βρίσκεται;
- γ. Ποιους συναντάει εκεί ο αρθρογράφος;
- δ. Τι μαθαίνει με την επίσκεψή του στο μουσείο;
- ε. Τι του κάνει εντύπωση, τι νιώθει και τι σκέφτεται;

Ένας τυφλός Γάλλος καθηγητής έγραψε, μετά την επίσκεψή του εδώ, ένα άρθρο με τίτλο: «20 αιώνες πολιτισμού στα ακροδάχτυλά μου».

2. Μόλις επισκεφτήκατε ένα μουσείο στην περιοχή όπου μένετε και είστε ενθουσιασμένοι! Στην τάξη σας ζητούν να γράψετε ένα **σύντομο άρθρο-παρουσίαση** του μουσείου αυτού για την **εφημερίδα του σχολείου** σας. Για μεγαλύτερη ευκολία σας δίνουν να συμπληρώσετε πρώτα με λίγα λόγια τον πίνακα που ακολουθεί και, στη συνέχεια, να γράψετε το άρθρο σας.

Παρουσιάζω ένα μουσείο που επισκέφτηκα

πώς λέγεται	πού βρίσκεται	πότε, πώς, γιατί πήγα	τι είδα και έμαθα εκεί	τι με εντυπωσίασε	τι σκέφτηκα και τι ένιωσα

3. Ένας φίλος σας με προβλήματα όρασης σας ζητάει να του περιγράψετε μια από τις παρακάτω φωτογραφίες που τραβήχτηκαν στην αίθουσα του Μουσείου Αφής που είναι αφιερωμένη στους Ολυμπιακούς Αγώνες. Διαλέγετε μία και του λέτε τι και ποιους βλέπετε, τι ακριβώς κάνουν οι άνθρωποι της φωτογραφίας, τι νομίζετε ότι αισθάνονται και σκέφτονται, τι αισθάνεστε και τι σκέφτεστε εσείς.

4. Διαλέγετε από το κείμενο επτά έως δέκα λέξεις που έχουν δύσκολη ορθογραφία και τις μελετάτε τόσο προσεκτικά, που μπορείτε να τις γράψετε χωρίς να τις βλέπετε. Δοκιμάστε!

Με τι θα ασχοληθούμε:

- Πώς πείθουμε κάποιον, δικαιολογώντας αυτά που λέμε
- Πώς ξεχωρίζουμε τα μεταβατικά από τα αμετάβητα ρήματα, καθώς και τα ρήματα που παίρνουν αντικείμενο από αυτά που παίρνουν κατηγορούμενο

Ελληνικό Παιδικό Μουσείο

Το Ελληνικό Παιδικό Μουσείο άνοιξε και πάλι τις πύλες του και υποδέχεται τους μικρούς του φίλους με ανανεωμένα εκθέματα, εκπαιδευτικά προγράμματα και δραστηριότητες.

Ενας χώρος σχεδιασμένος να εξυπηρετεί τις ανάγκες και τις δυνατότητες των παιδιών, ένας χώρος που μικροί και μεγάλοι μπορούν να παρατηρήσουν, να σκεφθούν, να ερευνήσουν, να πειραματισθούν και κυρίως να παίξουν, χρησιμοποιώντας όλες τις αισθήσεις τους.

Στο **Εργαστάσιο**, θα συμμετάσχετε στην αλυσίδα συσκευασίας σοκολάτας. Στο **Υψηλοπωλείο**, θα ανακαλύψετε περισσότερα από τις βιομηχανίες, θα

γεμίσετε μία χάρτινη σακούλα με ό,τι σας εμπνέει και θα γίνετε μικροί κατασκευαστές! Στο **Κέντρο Ανακύκλωσης**, μετατρέπετε τα «άχρηστα» υλικά σε χρήσιμα και στο **Έργο του Μετρώ** θα γίνετε εργαζόμενοι και θα ανακαλύψετε τι συμβαίνει μέσα σ' ένα εργοστάσιο.

Αν πάλι δεν ικανοποιηθήκατε μ' αυτά, ντυθείτε οδοντίατροι και ανακαλύψτε πώς μπορούμε να φροντίσουμε τα δόντια μας καλύτερα. Πειραματιστείτε

με το νερό και το σαπούνι και φτιάξτε **φουσαλίδες** με διαφορετικά χρώματα και σχήματα ή παίξτε με τον **Υπολογιστή Γίγαντα** και εξερευνήστε τα μέρη και τις λειτουργίες των ηλεκτρονικών υπολογιστών. Πείτε «**Γεια σου Πυθαγόρα**» και μάθετε πώς μπορούμε να σχεδιάσουμε σ' έναν πίνακα με κλίμακες, πώς μεταμορφώνονται τα σχήματα μέσα στους καθρέφτες και παίξτε παιχνίδια λογικής και γεωμετρίας. Αν πάλι κουραστήκατε να συμμετέχετε,

απλά θαυμάστε τις **συλλογές** παιδιών, που εκτίθενται στο Μουσείο, είτε διάφορες συλλογές από άλλα μουσεία και ενήλικες συλλέκτες και γνωρίστε τον μαγικό κόσμο της τέχνης, μέσα από τα μαγικά κουτιά της Πινακοθήκης. Τέλος, αν θέλετε να θαυμάσετε την επίσκεψή σας, μπείτε στο **Παιχνιδοπωλείο**, όπου θα βρείτε παιχνίδια, βιβλία και άλλα πρωτότυπα αντικείμενα.

«Ανακάλυψε τον εαυτό σου» (02), παίξε με τις «Φουσαλίδες» (01), και πες «Γεια σου Πυθαγόρα» (03).

Το Ελληνικό Παιδικό Μουσείο λειτουργεί σε συνεργασία με τον Πολιτισμικό Οργανισμό του Δήμου Αθηναίων.

Ελληνικό Παιδικό Μουσείο, Κυδαθηναίων 14, Τηλ.: 210 3312995

περιοδικό *kid's fun*, τεύχος 4, Νοέμβ. 2001

1. Για να επισκεφτείτε το Ελληνικό Παιδικό Μουσείο, χρειάζεστε... χορηγό για τα εισιτήρια του μουσείου αλλά και για τα λεωφορεία που θα σας μεταφέρουν. Για να σας χρηματοδοτήσουν, γράφετε ένα **γράμμα**, με 200 περίπου λέξεις, στον πρόεδρο του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων προσπαθώντας να τον πείσετε πόσο ωραία και χρήσιμη θα είναι για σας αυτή η επίσκεψη, χρησιμοποιώντας στοιχεία από το κείμενο.

Για να γίνετε περισσότερο πειστικοί και να δικαιολογήσετε όσα ήθετε

θυμηθείτε να χρησιμοποιήσετε:

- αιτιολογικές προτάσεις (ξεκινούν με λέξεις όπως: *γιατί, επειδή, διότι, αφού, καθώς, μια και, μια που*)
- φράσεις που φανερώνουν την άποψή σας (*πιστεύουμε πως, θεωρούμε ότι, κατά τη γνώμη μας*)
- λέξεις όπως: *βέβαια, φυσικά, λοιπόν, τελικά*

2. Οι υπογραμμισμένες λέξεις που βλέπετε στο κείμενο είναι **αντικείμενα** ή **κατηγορούμενα** σε κάποια ρήματα. Μπορείτε να βρείτε σε ποια;

θυμηθείτε!

Στην πρόταση: «Θαυμάστε τις συλλογές παιδιών του Μουσείου» ρωτάμε «Ποιοι να θαυμάσετε;» και απαντάμε «Εσείς», για να βρούμε το **υποκείμενο**.

Επίσης ρωτάμε «Τι να θαυμάσετε;» και απαντάμε «Τις συλλογές», για να βρούμε το **αντικείμενο**.

Ακόμη, θυμηθείτε ότι το **κατηγορούμενο** δείχνει τι είναι ή τι γίνεται κάποιος ή κάτι. Π.χ. «Το Ελληνικό Παιδικό Μουσείο είναι αρκετά μεγάλο και γίνεται όλο και πιο ενδιαφέρον για μικρούς και μεγάλους».

3. Μερικά από τα ρήματα των φράσεων που ακολουθούν λέγονται **αμετάβατα** γιατί το υποκείμενό τους ενεργεί αλληλά η ενέργεια δε «μεταβαίνει», δηλαδή δεν πηγαίνει σε άλλο πρόσωπο ή πράγμα. Έτσι, τα ρήματα αυτά **δεν έχουν αντικείμενο**.

Χωρισμένοι σε δύο ομάδες βρείτε και κυκλώστε μόνο τα αμετάβατα ρήματα των φράσεων. Η ομάδα που θα τα βρει όλα μπορεί να επιλέξει από τον θεματικό κατάλογο που ακολουθεί το είδος του μουσείου που θα επισκεφτεί η τάξη.

- Ο χώρος εξυπηρετεί τις ανάγκες και τις δυνατότητες των παιδιών.
- Οι συλλογές των παιδιών εκτίθενται στο Μουσείο.
- Γνωρίστε τον μαγικό χώρο της τέχνης.
- Πειραματιστείτε με το νερό και το σαπούνι ή παίξτε με τον Υπολογιστή Γίγαντα.
- Μπείτε στο Παιχνιδοπωλείο, όπου θα βρείτε παιχνίδια, βιβλία και άλλα πρωτότυπα αντικείμενα.
- Το Ελληνικό Παιδικό Μουσείο λειτουργεί σε συνεργασία με τον Πολιτισμικό Οργανισμό του Δήμου Αθηναίων.

Θεματικός κατάλογος μουσείων

- Αρχαιολογικά Μουσεία και Συλλογές
- Βυζαντινά Μουσεία και Συλλογές
- Ιστορικά και Λαογραφικά Μουσεία
- Μουσεία Ελληνικής Τέχνης (αρχαίας, βυζαντινής, νεότερης)
- Μουσεία Ασιατικής Τέχνης
- Εικαστικά Μουσεία και Πινακοθήκες
- Μουσεία Θεάτρου
- Μουσεία Κινηματογράφου
- Μουσεία Μουσικής
- Μουσεία Φυσικής Ιστορίας
- Μουσεία Επιστήμης και Τεχνολογίας

Υπουργείο Πολιτισμού: www.culture.gr

Με τι θα ασχοληθούμε:

- Πώς επιλέγουμε τις πληροφορίες που χρειαζόμαστε από ενημερωτικά κείμενα

Πάμε... μουσεία;

ΜΟΥΣΕΙΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ

Αρχαιολογικό Μουσείο, Χανιά, Οδός Χάληδων 25, Τηλ. 2821090334. Ανοικτά: 8.30-15.00. Δευτέρα κλειστά.
Ναυτικό Μουσείο Χανιά, Ακτή Κουντουριώτη, Τηλ. 2821091875, 2821074484. Ανοικτά: 9.00-16.00 (1.4-31.10), 9.00-14.00 (1.11-31.3)
Ιστορικό Αρχείο, Χανιά, Οδός Σφακιανάκη 20, Τηλ. 2821052606. Ανοικτά: 9.00-14.00 Εκτός Σαβ-Κυρ.
Λαογραφικό Μουσείο, Γαβαλοχώρι/Αποκόρωνας. Τηλ. 2825023222. Ανοικτά: 9.00-20.00, Σαβ. 9.00-19.00, Κυρ. 10.00-13.00
Λαογραφικό Μουσείο (Κρητικό σπίτι), Χανιά, Οδός Χάληδων 46β. Τηλ. 2821090816. Ανοικτά: 9.00-15.00 & 18.00-21.00 καθημερινά.
Λαογραφική Συλλογή, Ιστορική Λαογραφική και Αρχαιολογική Εταιρεία Κρήτης. Φρούριο Φιρκά, τηλ. 28210 97930
Βυζαντινή Συλλογή, Χανιά, Οδός Θεοτοκοπούλου. Τηλ. 2821096046. Ανοικτά: 8.30-15.00 Δευτ. κλειστά.
Εκκλησιαστικό Μουσείο, Μοναστήρι Αγία Τριάδα Τζαγκαρόλων, Τηλ. 2821063310
Εκκλησιαστικό Μουσείο, Μοναστήρι Γουβερνέτου, Τηλ. 2821063319
Εκκλησιαστικό Μουσείο, Μοναστήρι Χρυσοπηγής, Τηλ. 2821091125
Εκκλησιαστικό Μουσείο, Μοναστήρι Γωνιάς, Τηλ. 2824022313
Πολεμικό Μουσείο, Χανιά, Στρατώνας Τζορπανάκη, Τηλ.2821044156. Ανοικτά: 9.00-13.00 Σαβ.-Κυρ. Κλειστά.
Μουσείο Χημείας, Χανιά, Οδός Ελ. Βενιζέλου 34γ. Τηλ. 2821042504. Ανοικτά: 9.00-13.00 Σαβ-Κυρ. Κλειστά.
Ιστορικό & Λαογραφικό Μουσείο Κανδάνου / Σέλινο, Τηλ. 2823022590, 2823022590
Βυζαντινό & Λαογραφικό Μουσείο Σπηλιός/Κίσαμος, Τηλ.2824022080, 2824022357. Ανοικτά: 17.00-18.00, Σαβ. 11.00-12.00
Σπίτι Ελ. Βενιζέλου, Χανιά, Πλατεία Έλενας Βενιζέλου, Χαλέπα, όπου εδρεύει και το Εθνικό Ίδρυμα Ελ. Βενιζέλος. Τηλ. 2821056008
Σπίτι Ελ. Βενιζέλου, Μουρνιές/Κυδωνία, Τηλ. 2821095250, 2821093132
Κέντρο Αρχιτεκτονικής της Μεσογείου, Μεγάλο Αρσενάλι, Τηλ. 2821027184, 2821040201
Ινστιτούτο Κρητικού Δικαίου, Χανιά, Οδός Νεάρχου, Τηλ. 2821055789. Ανοικτά: 10.00-14.00
Νεώρια, Χανιά, ενετικό λιμάνι, Τηλ. 2821087098. Ανοικτά: Πρόγραμμα εκδηλώσεων
Βίλα Κούνδουρου Πολύκεντρο, Χανιά, Ηρώων Πολυτεχνείου, Τηλ. 2821040891, 2821053730. Ανοικτά: 9.00-14.00 & 18.00-21.00
Χρυσόστομος, Χανιά, Οδός Χάληδων. Τηλ. 2821053245
Δημοτική Πινακοθήκη, Χανιά, Οδός Χάληδων. Τηλ. 2821092294.
Δημοτική Βιβλιοθήκη, Χανιά, Δημαρχείο, Τηλ. 2821092.000
Βενιζέλειο Ωδείο - Χωρωδία Χανίων, Οδός Ν. Φωκά 3, Τηλ. 2821043067, 2821052582. Ανοικτά: 8.00-14.00 & 17.00-21.00
Λύκειο Ελληνίδων, Χανιά, Οδός κ. Μητσοτάκη, Τηλ. 2821042465, 2821059444
Πολιτιστικό Κέντρο της Μητρόπολης, Χανιά, Τηλ. 2821027807-9
Πνευματικό Κέντρο Χανίων, Οδός Α. Παπανδρέου. Τηλ. 2821040525
Τέμενος Κιουτσούκ Χασάν, Λιμάνι Χανίων, Τηλ. 2821087098

από Τουριστικό Χάρτη Χανίων

1. Βρίσκεστε στα Χανιά, είναι Δευτέρα 7.00 μ.μ. και αποφασίζετε να επισκεφτείτε ένα μουσείο. Αν ενδιαφέρεστε κυρίως για τα θέματα: ζωγραφική, ζωή στην αρχαιότητα, βυζαντινή εποχή, ήθη και έθιμα, σε ποιο μουσείο του καταλόγου θα μπορούσατε να πάτε;

2. Ενώ συζητάτε στην τάξη σας για πιθανή επίσκεψη σε κάποιο μουσείο, οι συμμαθητές σας εκφράζουν διαφορετικές προτιμήσεις. Μελετήστε τον παραπάνω κατάλογο και προτείνετε τα μουσεία που θα άρεσαν περισσότερο σε έναν συμμαθητή σας που ενδιαφέρεται για: τη ζωγραφική, τη ζωή στην αρχαιότητα, την εποχή του Βυζαντίου, τα ήθη και τα έθιμα ενός τόπου.

Επαναληπτικοί πίνακες της ενότητας για να διορθώσω το γραπτό μου

(κοίταξε πρώτα στη σελίδα 24 τον πίνακα: Διορθώνω το γραπτό μου)

Σημειώνω στη δεξιά στήλη του πίνακα ένα + για όσα νομίζω ότι έχω γράψει και ένα - για όσα δεν έχω γράψει. Στη συνέχεια συμπληρώνω όλα όσα λείπουν για να είναι το γραπτό μου πλήρες.

1. Ποιες είναι οι βασικές πληροφορίες που δίνουμε όταν θέλουμε να μιλήσουμε για την επίσκεψή μας σε κάποιο χώρο (απολογισμός επίσκεψης)

Γράφουμε:

- Πώς λέγεται.
- Πού βρίσκεται.
- Πότε, πώς και γιατί πήγαμε.
- Ποιους συναντήσαμε.
- Τι είδαμε και τι μάθαμε.
- Τι μας εντυπωσίασε.
- Τι σκεφτήκαμε και τι νιώσαμε.

2. Με ποιον τρόπο προσπαθούμε να πείσουμε κάποιον ότι η άποψή μας είναι σωστή

Χρησιμοποιούμε:

- **Επιχειρήματα** (φράσεις που στηρίζουν λογικά τις απόψεις μας).
- Φράσεις που δείχνουν τα συναισθήματά μας ή προκαλούν **συναισθήματα** σε αυτόν που μας ακούει.
- **Λέξεις που δηλώνουν την άποψή μας** (π.χ. νομίζω, πιστεύω).
- **Αιτιολογικές προτάσεις** για να δικαιολογήσουμε όσα λέμε.

Μπορείτε να διαβάσετε από το Ανθολόγιο:

Ιωάννης Ποθέμης, *Μπροστά στις Καρυάτιδες* (σελ. 256)

Διαβάστε - Δείτε - Ακούστε - Επιλοκερτείτε

Βαρελλιά Αγγελική, *Το μουσικό του Δία*, εκδ. Ευρωεκδοτική, Αθήνα, 1984
Μυρογιάννη Έλσα, *10 μικροί διάλογοι για ένα μουσείο*, εκδ. Καλειδοσκόπιο, Αθήνα, 2002

Ντεκάστρο Μαρία - Βαλαβάνης Πάνος, *Μικρές ιστορίες του Μουσείου - Θησαυροί του Αρχαιολογικού Μουσείου*, εκδ. Κάστωρ, Αθήνα, 2004
Σαραβάνου Ιωάννα, *Ένα κουδούνι θυμάται...*, εκδ. Γνώση, Αθήνα, 1991
Τα μουσεία της Ελλάδας, τόμος 1 και 2, εκδ. Ερευνητές, Αθήνα, 2003

Τοπ Καπί, Ζυή Ντασσέν, 1964

Μες στο μουσείο, στίχοι Μ. Κριεζή, μουσική Ν. Κυπουργός

Αρχαιολογικό Μουσείο Δελφών, Δελφοί
Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου, Ξανθουδίδου 2, Ηράκλειο Κρήτης
Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης, Μ. Ανδρόνικου 6, Θεσσαλονίκη
Αρχαιολογικό Μουσείο Ολυμπίας, Ολυμπία
Εθνική Πινακοθήκη, Β. Κωνσταντίνου 50, Αθήνα
Μακεδονικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, Εγνατία 154, Θεσσαλονίκη
Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης, Ν. Δούκα 4, Αθήνα

Ενότητα 17

Πόλεμος και Ειρήνη

Ανατολή θανάτου

Κάθε που γίνεται ένας πόλεμος
μετατοπίζεται μια πόλη, ένα νησί.
Ακούμε τη χερσόνησο της Καρπασίας
ή τη χερσόνησο του Σινά, υψίπεδα και θάλασσες.
Καβούρια κουβαριάζονται, γίνονται βράχια,
σκοτώνονται άνθρωποι, καταλαβαίνετε.
Γεννιέται φονικό τριγύρω από μια πέτρα,
το αίμα ραίνει τους αμμόλοφους, αυτό είναι όλο.

Κυριάκος Χαραλαμπίδης

Ομορφίτα

Πολλιά ντουφέκια σε παράταξη
πολλιά κορμιά σε γραμμή
πολλές φωλιές χωρίς πουλιά
και η απορία για το μπαρούτι και τον θάνατο

και μια ειρηνοφόρα κατάνυξη να γλείφει
τις καρδιές

κι απέναντι μια άλλη ανθρώπινη παράταξη
από αδελφούς αλληόφυλους

άλλα ντουφέκια σε γραμμή
άλλα κορμιά σε σχηματισμό
άλλα δέντρα στο ίδιο δάσος

κι όλα μαζί να ατενίζουν
το ανεύρετο πάνω στη γη πρόσωπο του Θεού.

Οι λαοί του κόσμου στέλνουν μήνυμα στους ισχυρούς

Εκατομύρια
πολίτες σε
πάνω από
600 πόλεις
διαδηλώνουν
σήμερα κατά
του πολέμου

Δώστε
μια
ευκαιρία
στην
ειρήνη

Με τι θα ασχοληθούμε:

- Με ποιον τρόπο προσπαθούμε να πείσουμε κάποιον για την άποψή μας
- Με τα απρόσωπα ρήματα
- Με τις τελικές και αποτελεσματικές προτάσεις

Σκέψεις ενός παιδιού για τον πόλεμο

Στη διάρκεια του Δεύτερου Παγκόσμιου πολέμου, η 12χρονη Εβραία Άννα Φρανκ έγραφε τις σκέψεις της στο ημερολόγιό της, ενώ κρυβόταν από τους Γερμανούς κατακτητές.

Τετάρτη 3 Μαρτίου 1944

Είναι μια φοβερή εποχή. Γύρω ηυσομανάει ο πόλεμος και κανένας δε γνωρίζει αν θα είναι ζωντανός την άλλη μέρα. Θυμάμαι που ζούσαμε όλοι μαζί στην πόλη και περιμέναμε από στιγμή σε στιγμή να την αδειάσουν ή να φύγουμε. Οι μέρες μας ήταν γεμάτες κανονίες και πυροβολισμούς και τις νύχτες μυστηριώδεις ήχοι έρχονταν από τα βάθη. Αυτό συνεχίστηκε έτσι καμιά βδομάδα, ώσπου ένα βράδυ μάς σκέπασε μια νύχτα που κρατάει ακόμη και σήμερα.

Θυμάμαι σαν τώρα εκείνη τη στιγμή. Πρέπει να ήταν αργά το βράδυ, όταν ακούστηκαν ξαφνικά τρομερές εκρήξεις. Το βάλλαμε στα πόδια όσο πιο γρήγορα μπορούσαμε. Παντού γύρω μας έτρεχαν άνθρωποι που φώναζαν. Τα σπίτια καίγονταν, έτσι ώστε όλα τα πράγματα φαίνονταν πυρωμένα και κόκκινα. Δεν είναι δυνατό να πω πόση ώρα έτρεχα έτσι, πάντα με την εικόνα των σπιτιών που καίγονταν, των προσώπων που ούρλιαζαν παραμορφωμένα μπρος στα μάτια μου.

Συνέχεια αναρωτιόμαστε απελπισμένα: «Γιατί πρέπει να γίνεται ο πόλεμος; Γιατί οι άνθρωποι δεν μπορούν να ζήσουν ειρηνικά; Γιατί όλη αυτή η καταστροφή;». Στο ερώτημα αυτό δεν είναι εύκολο να βρούμε απάντηση. Αλήθεια, γιατί φτιάχνουν ολοένα μεγαλύτερα αεροπλάνα με όλο και πιο βαριές βόμβες, ενώ την ίδια στιγμή χτίζουν τα κατεστραμμένα σπίτια; Γιατί σπαταλούν δισεκατομμύρια κάθε μέρα για τον πόλεμο, ενώ φαίνεται ότι δεν υπάρχει ούτε μια δεκάρα διαθέσιμη για τα φάρμακα, τους φτωχούς και τους καλλιτέχνες; Γιατί υπάρχουν άνθρωποι που πεινούν, ενώ σε άλλα μέρη της γης έχουν τόσα τρόφιμα που τα αφήνουν να σαπίζουν; Μήπως οι άνθρωποι είναι τρελοί;

Δεν μπορώ να πιστέψω ότι υπεύθυνοι για τον πόλεμο είναι μόνο οι ισχυροί, οι πλούσιοι και οι πολιτικοί. Όχι, και οι απλοί άνθρωποι μπορεί να θέλουν τον πόλεμο, αλλιώς οι Ηαοί θα είχαν επαναστατήσει προ πολέμου. Είναι το ένστικτο της καταστροφής που οδηγεί τους ανθρώπους στον πόλεμο, κι αν όλο το ανθρώπινο γένος, χωρίς εξαίρεση, δεν αλληιάξει, οι πόλεμοι δεν πρόκειται να σταματήσουν. Οι πολιτισμοί θα καταστρέφονται, ό,τι ωραίο χτίζεται θα γκρεμίζεται και η ανθρωπότητα θα αρχίζει ξανά και ξανά από την αρχή.

Έχω νιώσει πολλές φορές παγιδευμένη αλλά ποτέ απελπισμένη. Στο ημερολόγιό μου μιλάω για τις στερήσεις σαν να πρόκειται για κάτι διασκεδαστικό. Έχω πάρει την απόφαση να ζήσω μια ενδιαφέρουσα ζωή, διαφορετική από τη ζωή του απλού κοριτσιού και, αργότερα, από τη ζωή της απλής νοικοκυράς. Είμαι νέα και δυνατή. Είναι ανάγκη να επιβιώσω και αρνούμαι να κλαίω όλη την ώρα. Κάθε μέρα ωριμάζω εσωτερικά και αισθάνομαι την ειρήνη να πλησιάζει.

Το ημερολόγιο της Άννας Φρανκ, εκδ. Ζαχαρόπουλος, Αθήνα, 1983 (διασκευή)

1. α. Πώς αισθάνθηκε η Άννα Φρανκ με το ξέσπασμα του πολέμου; Ποια άλλα συναισθήματα φανερώνει στο τέλος του κειμένου;

β. Ποιες συνέπειες του πολέμου αναφέρει η Άννα Φρανκ στο ημερολόγιό της; Μπορείτε να αναφέρετε άλλες συνέπειες των πολέμων;

γ. Σε προηγούμενη ενότητα (ενότητα 6) είχαμε δει πως άλλοτε πείθουμε κάποιον λογικά και άλλοτε προσπαθούμε να τον συγκινήσουμε. Στο κείμενο, η Άννα Φρανκ χρησιμοποιεί και τους δύο τρόπους. Μπορείτε να βρείτε ένα παράδειγμα για τον καθένα;

δ. Στην 3η παράγραφο, η Άννα Φρανκ διατυπώνει συνεχείς ερωτήσεις. Νομίζετε ότι αυτές οι ερωτήσεις απευθύνονται σε κάποιον συγκεκριμένα; Ξέρετε πώς λέγονται αυτές οι ερωτήσεις και γιατί χρησιμοποιούνται;

2. Ποιους θεωρεί η Άννα Φρανκ υπεύθυνους για τον πόλεμο; Για ποιους λόγους νομίζετε εσείς ότι γίνονται πόλεμοι;

Στο κείμενο βρίσκουμε τη φράση «πρέπει να ήταν αργά το βράδυ». Το ρήμα «πρέπει» θεωρείται **απρόσωπο**, γιατί εμφανίζεται μόνο στο γ' πρόσωπο ενικού και δεν έχει κάποια ονοματική φράση ή αντωνυμία ως υποκείμενο. Το νόημά του συμπληρώνεται από μια εξαρτημένη πρόταση (να + υποτακτική) που λειτουργεί ως υποκείμενο.

Με τον ίδιο τρόπο λειτουργούν και ρηματικές φράσεις, όπως στο κείμενο η φράση «είναι ανάγκη να επιβιώσω».

Τα **απρόσωπα ρήματα** δηλώνουν συνήθως κάτι που είναι αναγκαίο ή δυνατό.

Προσοχή! Ορισμένα ρήματα είναι άλληλοτε προσωπικά και άλληλοτε απρόσωπα. Για παράδειγμα:

- Μπορεί να υπάρξει ειρήνη αν το θελήσουν οι άνθρωποι (απρόσωπο)
- Ο άνθρωπος μπορεί να σταματήσει τον πόλεμο αν το θελήσει (προσωπικό)

3. Βρείτε στο κείμενο δύο ακόμα απρόσωπα ρήματα ή εκφράσεις.

4. Σε προηγούμενες ενότητες είδαμε τις **τελικές** προτάσεις (ενότητα 9) και τις **αποτελεσματικές** (ενότητα 4). Συμπληρώστε τα παραδείγματα που ακολουθούν με δικές σας τελικές ή αποτελεσματικές προτάσεις.

- Πολλά κράτη ξεκινούν έναν πόλεμο για να .....
- Καταστράφηκαν τόσα πολλά σπίτια από τους βομβαρδισμούς, ώστε .....
- Μετά από έναν καταστροφικό πόλεμο χρειάζονται πολλά χρόνια για να .....
- Η αναγγελία της ειρήνης προκάλεσε τέτοιο ενθουσιασμό, ώστε .....

5. Μια τραγική πλευρά του πολέμου είναι πως συχνά αναγκάζονται να πολεμήσουν ακόμα και μικρά παιδιά! Διαβάστε την είδηση που ακολουθεί:

Μικροί στρατιώτες

Σύμφωνα με τη Unicef, περισσότερα από μισό εκατομμύριο παιδιά κάτω των 18 ετών χρησιμοποιούνται ως στρατιώτες σε συγκρούσεις και πολέμους που γίνονται αυτή τη στιγμή σε περισσότερες από 85 χώρες του κόσμου.

Για τα παιδιά αυτά ο πόλεμος δεν είναι «παιχνίδι». Οπλίζονται, από τα 10 τους χρόνια μερικές φορές, και αντιμετωπίζουν καθημερινά τη βία. Τα στοιχεία είναι δραματικά: τα τελευταία 10 χρόνια, πάνω από 2 εκατομμύρια παιδιά έχουν χάσει τη ζωή τους στον πόλεμο!

Τα λόγια ενός 15χρονου κοριτσιού-στρατιώτη από την Αφρική μάς στέλνουν ένα μήνυμα: «Παρακαλώ, κάντε ό,τι μπορείτε για να διαδώσετε στον κόσμο τι συμβαίνει σ' εμάς, ώστε να μη χρειαστεί να υποστούν αυτή τη βία και άλλα παιδιά».

πηγή: Διεθνής Αμνηστία

σκίτσο παιδιού-στρατιώτη

Αποφασίζετε να στείλετε ένα γράμμα στον ΟΗΕ (ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών εκπροσωπεί όλες τις κυβερνήσεις και φροντίζει για την ειρήνη), με σκοπό να πείσετε με επιχειρήματα ότι δεν πρέπει να υπάρχουν παιδιά-στρατιώτες.

Το γράμμα σας θα έχει τρεις παραγράφους. Στην 1η θα εξηγήτε γιατί στέλνετε αυτή την επιστολή, δηλαδή ποιο είναι το πρόβλημα που σας απασχολεί. Στη 2η θα αιτιολογήτε γιατί δεν πρέπει να υπάρχουν παιδιά-στρατιώτες. Τέλος, στην 3η παράγραφο θα προτείνετε τι ακριβώς θα θέλατε να κάνει ο ΟΗΕ.

Μην ξεχάσετε να ξεκινήσετε με προσφώνηση (Αξιότιμε Γενικό Γραμματέα του ΟΗΕ) και να κλείσετε με αποφώνηση και υπογραφή (Με εκτίμηση, οι μαθητές της...).

Θυμηθείτε επίσης ότι, για να αναπτύξετε κάθε παράγραφο, πρέπει να απαντήσετε σε ορισμένα ερωτήματα (ποιος ή ποιοι, πού, πότε, πώς, γιατί κτλ.).

Για να είναι πιο αποτελεσματική η επιστολή σας, θυμηθείτε ότι χρειάζεται να:

- ➡ χρησιμοποιήσετε επιχειρήματα για να πείσετε λογικά
- ➡ χρησιμοποιήσετε φράσεις που δείχνουν τα συναισθήματά σας
- ➡ αιτιολογήσετε την άποψή σας (αιτιολογικές προτάσεις)

Επίσης, μην ξεχάσετε να πείτε τι μπορεί ή πρέπει να γίνει (χρησιμοποιήστε απρόσωπα ρήματα, τελικές και αποτελεσματικές προτάσεις).

6. Ένας συμμαθητής σας αντέγραψε τους παρακάτω διαλόγους για να τους χρησιμοποιήσετε σε μια αντιπολεμική σχολική παράσταση, αλλά πάνω στη βιασύνη του παρέλειψε όλους τους τόνους. Βοηθήστε να τους συμπληρώσει:

- A.**
- Εμαθες κανα νεο σημερα;
  - Ποιο νεο; Σαν τι να μαθω;
  - Δε σ' τα 'πανε; Να, σχετικα με τον πολεμο.
  - Ποιον πολεμο, ανθρωπε μου; Δεν αφνουμε τα πολληλα λογια πρωι πρωι; Πες μου τι εννοεις.
  - Απο δω και στο εξης δεν εχει νοημα να ξαναμαλωσουμε μεις οι δυο.
  - Μπα; Και γιατι;
  - Γιατι οταν πολεμανε οι μεγαλοι, οι μικροι καλο ειναι να τα βρισκουν.
- B.**
- Πως τα πατε στη χωρα σας; Αγοραζουν τα παιδια πολεμικα παιχνιδια;
  - Που να σας τα ηλω!
  - Τι; Μηπως εχουν και τα δικα σας παιδια μια ταση αποχης;
  - Ειχαμε κι εμεις καποια μεμονωμενα κρουσματα, αηλια, αν νομιζουν οι μπομπιρες πως θ' αλληλαξουν τον κοσμο, ειναι πολυ γελασμενοι. Τα πολεμικα παιχνιδια ειναι η δουλεια μας. Κοβοντας τα, μας κοβουν τα κερδη. Δε θα τ' αφησουμε να συμβει!

Παντελής Καλλιότσος, *Τα ξύλινα σπαθιά*, εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 1998 (διασκευή)

7. Συμπληρώστε το κείμενο με λέξεις σύνθετες με προθέσεις:

Ο πόλεμος αρχίζει από τα θρανία

Με τον πρόσφατο πόλεμο που συγκλόνισε την παγκόσμια κοινή γνώμη, μια εύληγη απορία των παιδιών είναι «γιατί να γίνεται πόλεμος;» και «πώς θα μπορούσε να σταματήσει;». Η απάντηση βρίσκεται στο πώς ..... (εκ + παιδεύομαι) ο άνθρωπος από μικρή ηλικία για να ..... (αντί + μέτωπο) ..... (συν + κρούση) και διαφωνίες σε ..... (διά + πρόσωπο) και ομαδικό επίπεδο. Το σχολείο μπορεί να ..... (από + τελώ) τον χώρο όπου το παιδί μαθαίνει την ειρηνική ..... (επί + λύση) διαφωνιών και συγκρούσεων.

Σε πρώτο επίπεδο προτείνεται η διαμεσολάβηση των ..... (συν + μαθητής). Στις δύσκολες συγκρούσεις τις οποίες δεν μπορούν να λύσουν μόνοι τους οι ..... (εν + πλήκω), είναι χρήσιμη η ύπαρξη ενός ..... (εκ + παιδεύομαι) σώματος συμμαθητών που θα ..... (προ + τείνω) λύσεις. Αυτό γίνεται σε ..... (συν + έργο) με τους δασκάλους.

εφημερίδα *Το Βήμα*, 25/5/03 (διασκευή)

8. Παίξτε με τον διπλανό σας και βρείτε για καθμία από τις λέξεις που συμπληρώσατε και άλλες λέξεις που ανήκουν στην ίδια οικογένεια. Εάν δυσκολεύεστε, συμβουλευτείτε το λεξικό σας. Νικητής θα είναι αυτός που βρήκε τις περισσότερες λέξεις της οικογένειας.

Με τι θα ασχοληθούμε:

- Πώς γίνεται μια επαυξημένη πρόταση απλή, και το αντίστροφο
- Πώς μετατρέπονται οι ονοματικές φράσεις σε ρηματικές, και αντίστροφα
- Πώς σχηματίζεται η οριστική αορίστου σε ρήματα με εσωτερική αύξηση

ΟΑΣΗ ΕΙΡΗΝΗΣ

Ένα διαφορετικό σχολείο

Κάπου στο Ισραήλ βρίσκεται ένα σχολείο λίγο διαφορετικό. Σ' αυτό το σχολείο φοιτούν μαζί παιδιά Παλαιστίνιων και Ισραηλιτών.

Θα μου πείτε, και τι μ' αυτό; Πιθανότατα έχετε ακούσει για τον πόλεμο στη Μέση Ανατολή. Χρόνια τώρα σκοτώνονται οι Ισραηλιτές και οι Παλαιστίνιοι.

Στη μέση του πολέμου φυτρώνει ένα παράξενο λουλούδι. Το σχολείο που σας ανέφερα. Σ' αυτό το σχολείο διδάσκονται

και οι δύο γλώσσες, των Ισραηλιτών και των Παλαιστίνιων, διδάσκονται και οι δύο ιστορίες, όλα διπλά: και η μία πλευρά και η άλλη. Το σχολείο μας ονομάζεται ΟΑΣΗ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ

ή αλλιώς Neve Shalom στα εβραϊκά και Wahat al-Salam στα αραβικά.

Στην Όαση της Ειρήνης δεν απασχολούνται μόνο μαθητές, μαθήτριες, δάσκαλοι και δασκάλες, αλλά και αρκετοί άνθρωποι που προσφέρουν εθελοντική εργασία και προέρχονται από πολλά μέρη του κόσμου.

Στο σχολείο, το οποίο ιδρύθηκε το 1980, γράφονται περισσότερα από 300 παιδιά κάθε χρόνο, με ηλικίες που κυμαίνονται από 3 μηνών (!) μέχρι 12 ετών. Παράλληλα με τα μαθήματα, οι μαθητές και οι μαθήτριες του μπορούν ν' ασχοληθούν με τη μουσική, το θέατρο, τη ζωγραφική και τη διήγηση παραμυθιών. Όλα αυτά γίνονται αφορμή για επικοινωνία μεταξύ παιδιών από διαφορετικές εθνικές ομάδες. Πράγμα όχι και τόσο απλό, αν σκεφτεί κανείς την κατάσταση που επικρατεί μεταξύ Ισραηλιτών και Παλαιστίνιων. Παράλληλα, από το 1979 οργανώνονται σεμινάρια για έφηβους και έφηβες, καθώς και για ενήλικες που θέλουν να μάθουν να συνυπάρχουν ειρηνικά.

Ένα εργαστήρι για τον πόλεμο και την ειρήνη

Το εργαστήρι που ακολουθεί δουλεύτηκε σε μια τάξη της Όσσης της Ειρήνης. Για να το δουλέψεις, θα χρειαστείς κυρίως μολύβι, ψαλίδι και χαρτί. Σχεδιάσε πάνω σε μια κόλλα χαρτί πολλά διαφορετικά ανθρωπάκια σε απλά σχήματα. Αφού τα σχεδιάσεις, πάρε ένα ψαλίδι και κόψε γύρω γύρω το περίγραμμά τους. Τοποθέτησε όλα τα ανθρωπάκια μπροστά σου. Ας υποθέσουμε ότι κάνεις πόλεμο μαζί τους. Κάποια θα τα τσαλακώσεις, άλλα θα τα κόψεις σε κομμάτια, άλλα θα τα βουτήξεις σ' ένα νιπήτρα με νερό. Τελειώσεις; Τώρα ήρθε καιρός να κάνετε ειρήνη. Προσπάθησε να ξαναφτιάξεις τα ανθρωπάκια σου όπως ήταν πριν από τον πόλεμο. Τι παρατηρείς; Προσπάθησε να ισιώσεις το χαρτί τους, να το ενώσεις εκεί που έχει κοπεί, να το στεγνώσεις. Τι παρατηρείς; Πόσο δύσκολο είναι να κάνεις ειρήνη μετά τον πόλεμο;

Μερικές σκέψεις

Όσο πιο «πετυχημένος» είναι ο πόλεμος τόσο πιο δύσκολη είναι η ειρήνη. Ο πόλεμος αφήνει τα σημάδια του παντού. Στους ανθρώπους, στα ζώα, στο περιβάλλον, στα κτίρια. Τι συμπέρασμα βγάζουμε απ' αυτό; Ίσως χρειάζεται να μάθουμε πώς να κάνουμε ειρήνη. Πώς να φιλιώνουμε με τους άλλους ανθρώπους. Μια μικρή αρχή θα μπορούσε να γίνει στο σπίτι, στην τάξη, στον δρόμο που περπατάμε. Ειρήνη δε σημαίνει να κρύβουμε το θυμό μας ή τον πόνο μας. Το αντίθετο: ειρήνη σημαίνει να μπορούμε να δείχνουμε τα συναισθήματά μας και παράλληλα να δεχόμαστε τα συναισθήματα των άλλων. Δύσκολο; Μπορεί, αλλά με τον χρόνο μαθαίνουμε πολλά.

1. Διαβάσατε προσεκτικά το άρθρο της εφημερίδας; Μπορείτε τώρα να απαντήσετε στις παρακάτω ερωτήσεις:

- α. Πού βρίσκεται το σχολείο;
- β. Τι το ξεχωριστό έχει αυτό το σχολείο;
- γ. Γιατί σε αυτό το σχολείο «όλα διδάσκονται διπλά»;
- δ. «Όσο πιο πετυχημένος είναι ένας πόλεμος, τόσο πιο δύσκολη είναι η ειρήνη». Πώς καταλαβαίνετε αυτή τη φράση;
- ε. Πόσο δύσκολο νομίζετε ότι είναι να γίνει ειρήνη μετά τον πόλεμο;

2. Γνωρίζετε την κατάσταση που επικρατεί μεταξύ Ισραηλιτών και Παλαιστινίων; Φτιάξτε ομάδες και βρείτε πληροφορίες για το θέμα αυτό από εφημερίδες και εγκυκλοπαίδειες. Μπορείτε, επίσης, να ρωτήσετε κάποιον μεγαλύτερο να σας πει. Κάντε μια **περίληψη** των πληροφοριών που βρήκατε με 150 ως 200 λέξεις και δώστε τίτλο στο κείμενό σας. Παρουσιάστε την εργασία σας και στα υπόλοιπα παιδιά του σχολείου. Μην ξεχάσετε να αναφέρετε την «Όαση Ειρήνης».

3. Ένας συμμαθητής σας, θέλοντας να γράψει την περίληψη του άρθρου, έγραψε τις παρακάτω προτάσεις. Μπορείτε να τις κάνετε ακόμα πιο σύντομες, μετατρέποντας τις επαυξημένες προτάσεις σε απλές. Ποιες διαφορές παρατηρείτε στο νόημα των δύο κειμένων;

- Παρ' όλο τον σκληρό και μακροχρόνιο πόλεμο που έχει ξεσπάσει εδώ και πολλά χρόνια στη Μέση Ανατολή, υπάρχει ένα φιλειρηνικό σχολείο στο οποίο φοιτούν παιδιά Ισραηλιτών και Παλαιστινίων μαζί.

.....
.....

- Στο σχολείο διδάσκονται δύο γλώσσες και δύο ιστορίες, των Ισραηλιτών και των Παλαιστινίων.

.....
.....

- Αρκετοί άνθρωποι από όλο τον κόσμο προσφέρουν με μεγάλη ευχαρίστηση εθελοντική εργασία.

.....
.....

4. Μπορείτε τώρα να κάνετε το αντίστροφο; Μετατρέψτε αυτές τις απλές προτάσεις σε επαυξημένες και συμπληρώστε το νόημά τους για να μπορεί να καταλάβει κάποιος όσο το δυνατόν καλύτερα το άρθρο.

- Το σχολείο οργανώνει σεμινάρια.

.....
 .....

- Ο πόλεμος αφήνει σημάδια.

.....
 .....

- Οι κάτοικοι αγαπούν την ειρήνη.

.....
 .....

5. Μετατρέποντας τις παρακάτω ονοματικές φράσεις σε ρηματικές, να γράψετε ένα μικρό κείμενο με κάποιους από τους «κανόνες» που υπάρχουν στο σχολείο της ειρήνης για την εφημερίδα του σχολείου σας.

Ισότιμη συμμετοχή Ισραηλινών, Εβραίων και Αράβων παλαιστινιακής καταγωγής στην εκπαίδευση
 Καθημερινή επικοινωνία μεταξύ των παιδιών και των δύο λαών

6. α. Στο άρθρο υπάρχει η φράση: «*Το σχολείο που σας ανέφερα*». Σε ποιον χρόνο είναι το ρήμα της πρότασης; Είναι σύνθετο ή απλό; Συμπληρώστε τον παρακάτω πίνακα όπως στο παράδειγμα:

Οριστική ενεστώτα	Οριστική αορίστου
αναφέρω	ανέφερα
επιλέγω	
επιβάλλω	
απορρίπτω	
προβλέπω	
περιγράφω	

Παρατηρήστε τα παραπάνω ρήματα που είναι σύνθετα με προθέσεις. Τι παθαίνουν αυτές οι προθέσεις όταν μεταφέρεται το ρήμα στον αόριστο; Αν κλίνετε το ρήμα, συμβαίνει το ίδιο και στον πληθυντικό;

β. Συμπληρώστε το παρακάτω κείμενο του δημοσιογράφου που επισκέφτηκε το σχολείο με τα ρήματα που ταιριάζουν από τον παραπάνω πίνακα σε χρόνο αόριστο:

- *Πριν από το ταξίδι μου στο Ισραήλ ..... ότι αυτή θα ήταν μια αξέχαστη εμπειρία, και πραγματικά είχα δίκιο.*
- *Στο σχολείο που σας ..... κανείς δεν ..... κανέναν επειδή ανήκε σε άλλη φυλή.*
- *Οι άνθρωποι εκεί ..... έναν ειρηνικό τρόπο συμβίωσης με αλληλοκατανόηση και εμπιστοσύνη.*
- *Οι δάσκαλοι μου ..... με κάθε λεπτομέρεια πώς περνούν τα παιδιά μια μέρα σ' αυτό το σχολείο και το πείραμα μου φάνηκε πολύ ενδιαφέρον.*

7. Ένας φίλος ή μία φίλη σας πιστεύει ότι η «Όαση Ειρήνης» δεν μπορεί να βοηθήσει για πραγματική ειρήνη στην περιοχή, με το επιχειρήμα ότι «ένας κούκος δε φέρνει την άνοιξη».

Ποια είναι η δική σας γνώμη; Γράψτε ένα κείμενο όπου θα προσπαθήσετε να στηρίξετε και να αιτιολογήσετε τη γνώμη σας.

Μην ξεχάσετε:

- ➡ να αναφέρετε επιχειρήματα
- ➡ να χρησιμοποιήσετε φράσεις που να δείχνουν τα συναισθήματά σας
- ➡ να χρησιμοποιήσετε λέξεις που δηλώνουν άποψη
- ➡ να χρησιμοποιήσετε αιτιολογικές, τελικές και αποτελεσματικές προτάσεις
- ➡ να χρησιμοποιήσετε απρόσωπα ρήματα

Συμμαχία
**ΣΤΑΜΑΤΗΣΤΕ
ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ**

ΠΑΝΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΜΕΡΑ ΑΝΤΙΠΟΛΕΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΟ
ΑΝΤΙΠΟΛΕΜΙΚΟ
ΣΥΛΛΑΛΗΤΗΡΙΟ
ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ**

15

ΦΛΕΒΑΡΗ

12_μ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

1. Παρατηρήσατε την αφίσα της προηγούμενης σελίδας; Μπορείτε τώρα ν' απαντήσετε στις παρακάτω ερωτήσεις:

- α. Για ποιο γεγονός μάς ενημερώνει η αφίσα;
- β. Ποιες βασικές πληροφορίες μάς δίνει γι' αυτό;
- γ. Το συλλληθητήριο έχει μόνο πανελλαδικό χαρακτήρα;
- δ. Ποιο είναι το κυρίαρχο χρώμα της αφίσας; Γιατί νομίζετε ότι συμβαίνει αυτό;
- ε. Ποιες είναι οι πληροφορίες που βρίσκονται σε έντονο χρώμα; Γιατί πιστεύετε ότι συμβαίνει αυτό;

2. Περιπατώντας σε κάποιον κεντρικό δρόμο διαβάζετε αυτή την αφίσα. Θα θέλατε να πάρετε μέρος σ' αυτό το συλλληθητήριο; Δικαιολογήστε την απάντησή σας.

3. Στο σχολείο σας διοργανώνετε μια αντιπολεμική εκδήλωση με θέμα «Δώστε μια ευκαιρία στην ειρήνη». Θα υπάρχει έκθεση ζωγραφικής των παιδιών του σχολείου σας και θα ακολουθήσει συζήτηση.

Φτιάξτε μια αφίσα που θα περιλαμβάνει τις βασικές πληροφορίες:

- ➡➡ Για ποιο γεγονός πρόκειται, πότε (ημέρα και ώρα), σε ποιο χώρο, ποιος παρουσιάζει ή διοργανώνει το γεγονός, ποιοι παίρνουν μέρος.
- ➡➡ Θυμηθείτε ότι πρέπει τα χρώματα της αφίσας να είναι έντονα για να τραβάει την προσοχή!

Μπορείτε να διαβάσετε από το Ανθολόγιο:

Γιάννης Ρίτσος, *Ειρήνη* (σελ. 243)

Φερεϋντούν Φαριάντ, *Όνειρα με χαρταετούς και περιστέρια* (σελ. 244)

Διαβάστε – Δείτε – Ακούστε – Επισκεφτείτε

Δημόπουλος Ντίνος, *Αν όλα τα παιδιά του κόσμου*, εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα, 1986

Καλιότσος Παντελής, *Τα ξύλινα σπαθιά*, εκδ. Κέδρος, Αθήνα, 1985

Σακελληρίου Χάρης, *Ομήρου Βατραχομουμαχία*, εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα, 1990

Τα δικαιώματα των παιδιών, εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 1994

Τρουαγιά Ανρί, *Ανάμεσα σε δυο πατρίδες*, μετάφρ. Μ. Καρακώστα, εκδ. Μεταίχμιο, Αθήνα, 2002

Γκάντι, Ρίτσαρντ Ατέμπορο, 1982

Η ζωή είναι ωραία, Ρομπέρτο Μπενίνι, 1997

Η Κιβωτός του Σερβαντάκ, Κάρεν Ζέμαν, 1971

Ερηνούλα μου, σίχοι Κ. Τριπολίτης, μουσική Δ. Μούτσος

Όταν τελειώσει ο πόλεμος, σίχοι Ι. Καμπανέλλης, μουσική Μ. Θεοδωράκης

Ηλεκτρονικές διευθύνσεις

www.amnesty.gr

www.human-rights.cy.net

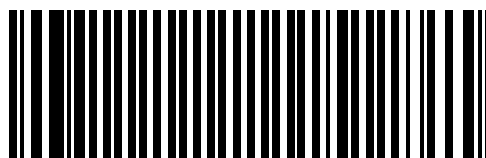
www.unicef.gr

Βάσει του ν. 3966/2011 τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου, του Λυκείου, των ΕΠΑ.Λ. και των ΕΠΑ.Σ. τυπώνονται από το ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση, όταν φέρουν στη δεξιά κάτω γωνία του εμπροσθόφυλλου ένδειξη «ΔΙΑΤΙΘΕΤΑΙ ΜΕ ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ». Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δεν φέρει την παραπάνω ένδειξη θεωρείται κλειψίτυπο και ο παραβάτης διώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946,108, Α').

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή οποιουδήποτε τμήματος αυτού του βιβλίου, που καλύπτεται από δικαιώματα (copyright), ή η χρήση του σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή άδεια του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων / ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ.

Κωδικός Βιβλίου: 0-10-0160
ISBN Set 978-960-06-2619-3
Τ.Γ´ 978-960-06-2625-4

(01) 000000 0 10 0160 0